№ 32 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 14 ՓԵՏՐՎԱՐԻ

1912
ՔԱՌԱՍՈՒՆՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 14 ՓԵՏՐՎԱՐԻ № 32

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը և 7 ամսվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները ՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ" Сергіевская ул., № 5.
Tiflis, Rédaction „Mschak"
Խմբագրատան տէլէֆօն № 253.

ՄՇԱԿ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Ցայտարարութիւն ընդունվում է ամենայեղում
Ցայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.
Տպարանի տէլէֆօն № 67.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄՇԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ

ՆԵՐԿԱՅ 1912 Թ. ՀԱՄԱՐ

ՔԱՌԱՍՈՒՆՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ. «Մշակի» տարեկան գինը 10 ռուբլի է, 11 ամսվանը նոյնպէս 10 ռ., 10 ամսվանը՝ 9 ռ., 9 ամսվանը՝ 8 ռ., 8 ամսվանը՝ 7 ռ., 7 և 6 ամսվանը՝ 6 ռ., 5 ամսվանը՝ 5 ռ., 4 ամսվանը՝ 4 ռ., 3 ամսվանը՝ 3 ռ., 2 ամսվանը՝ 2 ռ., 1 ամսվանը 85 կ. և 15 կ. պօստի ծախք:

Ամերիկայի բաժանորդները պիտի վճարեն տարեկան 6 դօլլար. Եւրօպայի բաժանորդները՝ 32 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները՝ 10 ռուբլի. Թիւրքիայի բաժանորդները՝ 120 ղրուշ:

Հասցէները փոխելու համար պէտք է ուղարկել նախ հին հասցէն, և միևնոյն ժամանակ 40 կ. նամակադրոշմ:

Հին բաժանորդներից խնդրվում է կպցնել փոխադրական բլանկի վրա նախկին տպագրված հասցէն իր վրա ունեցած համարով:

Մեր հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція „МШАКЪ". Արտասահմանից՝ TIFLIS, Rédaction du journal „MSHAK".

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ սրանով յայտնում է ի գիտութիւն, որ փետրվարի 14-ին, Վանքի մայր եկեղեցում կատարվելու է Դպրոցիս հիմնադիր երջանկայիշատակ

ՆԵՐՍԷՍ Ե՛ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

հոգեհանգիստը:

Պատարագը կը սկսվի առաւօտ. ժամը $10^1/_2$-ին, իսկ հոգեհանգիստը ժամը 12-ին:

90. 1—1

Երեքշաբթի, 14 փետրվարի
ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ
կայանալու է
ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆԱՅՆԱԳՈՐԾ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

որի պարապմունքները կը լինեն
1) Դաղստանի առաջին ցուցահանդէսի մասին—զեկուցում Ս. Քալանթարի
2) Գիւղատնտեսական ընկերութիւնների միացեալ նիստի մասին—զեկուցում Ս. Աբրահամեանի
3) Սևանայ լճից ոռոգելու ջուր վերցնելու ծրագիրը:
4) Գանձակի ճիւղի տեղեկագիրը:
Սկիզբն է երեկոյեան ժամը 8-ին: Կարող են ներկայ լինել կողմնակի անձինք:
ա. 92. 1—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Երեկոյթների կարգը ամեռային օրնութեան մէջ

Երեքշաբթի օրերը.—Հայոց ներկայացում: Զինուորական երաժշտութիւն: Սազանդար: ՊԱՐԵՐ:
Չորեքշաբթի օրերը. — Սինէմատօգրաֆ: Լօտօ:
Հինգշաբթի օրերը.—Ռուսաց ներկայացում կամ զինուորական երաժշտութիւն: Լօտօ:
Շաբաթ օրերը.—Սազանդար: Լօտօ:
Կիրակի օրերը.—Սինէմատօգրաֆ: Զինուորական երաժշտութիւն: Լօտօ:

Հիւրերը՝ ըստ յանձնարարութեան՝ մուտքի համար վճարում են. երեքշաբթի, հինգշաբթի, շաբաթ և կիրակի օրերը—տղամարդիկ 1 ռ., կանայք 50 կ., ուսանողները 25 կ.: Չորեքշաբթի օրերը—տղամարդիկ 50 կ., կանայք և ուսանողները 25-ական կոպ.:

Այն հիւրերը, որոնք ներկայացման տոմսակ ունեն վերցրած՝ կլուբ մտնելու համար վճարում են—տղամարդիկ 50 կ., կանայք և ուսանողները 25-ական կոպ.:

Ներկայացումների սկիզբը ժամը ճիշդ 8-ին երեկոյեան:

Սինէմատօգրաֆների սկիզբը ժամը 9-ին երեկոյեան:

(ե.) ա. 994. 0—18

100—99

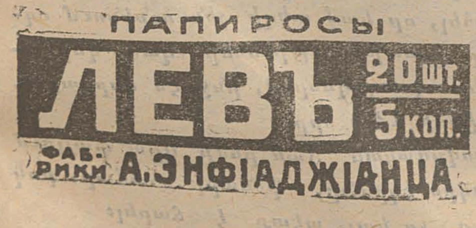

626.

(ե. հ. կ.)

ԲԺԻՇԿ
Գր. ՄԱԿԱՐԵԱՆ
Ներքին և երեխայոց հիւանդութիւններ
Ընդունում է հիւանդներին իր նոր բնակարանում՝ Գանօվսկայա փողոց, տուն Սէյլանօվների, № 18, տէլէֆօն 615.
Առաւօտեան 12—1 ժամը
Երեկոյեան 5—6 ժամը
(ե.հ.կ.) ա. 819. 100—63

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐԱԳՈՐԾՎԱԾ

I

Թիւրքահայ հոգևորական պատգամաւորներից մէկը, որ խիզախել էր Էջմիածնի համագումար ժողովում արձակ համարձակ իր խղճի թելադրանքին հետևելու, պաշտօնանկ է եղել:

Դա Բաբերդի առաջնորդական տեղապահ Տիրայր ծայրագոյն վարդապետն է:

Ծգնաժամային է նաև Հրանտ վարդապետի դրութիւնը:

Երկու վարդապետներն էլ ներկայումս Կ. Պօլսումն են, որտեղ գիտակից և ինքնուրոյն մարդիկ նրանց բարոյապէս խրախուսում են և գովում ներքին համոզումներին հաւատարիմ մնալու համար:

Այն դրութիւնը, որը վիճակվել է Տիրայր վարդապետին, նախատեսելի էր: Թիւրքահայ պատգամաւորներից մի քանիսը, որոնց հետ ունեցանք խօսակցութիւններ նրանց Կովկաս եղած ժամանակ, նախազգուշացնում էին, որ սպառնական վիճակ է սպասում այն անհատներին, որոնք իրանց խղճին և համոզմունքին կը հետևեն կաթողիկոսական ընտրութեան ժամանակ և Օրմանեանի թեկնածութեան համակիր կը հանդիսանան:

Սպառնալիքը կատար է ածված:

Դա իրականութեան սեփականութիւնն է:

Եւ հասկանալի է թէ ինչ ծանր մթնոլորտի մէջ է գտնվում թիւրքահայ քաղաքացու քուէն, որը պէտք է լինէր ազատ, հանդիսանալով արտայայտութիւն ընտրողի ներքին ձայնին, աշխարհահայեացքին և տեսակէտներին:

Մենք այսօր արձանագրում ենք փաստը՝ իբրև մեր հասարակական կեանքի բնորոշ արտայայտութիւններից մէկը:

Մենք կը վերադառնանք այս հարցին:

Ա. Քալանթար

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՊԱՐԼԱՄԵՆՏՈՒՄ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

11 փետրվարի

Հռոմ.—Պալատ: Մարտինին կարդում է Տրիպօլիսը և Կիրէնաիկին գրաւելու մասին նոյեմբերի 5-ին հրատարակված հրամանագիրը, որ հետևանք նկատվեց քաղաքական անհրաժեշտութեան պահանջի: Մարտինիի զեկուցումը յաճախակի ընդհատվում է բուռն ծափահարութիւններով:

Գալլին յայտնեց, որ, լինելով հակառակորդ կաբինէտին, նա հաւանութիւն է տալիս Տրիպօլիսում ձեռք առնված գործելակերպին և ձայն կը տայ յօգուտ հրամանագիր հրովարտակի:

Սօցիալիստ Չիկօտտին յայտնեց, որ նա միակ պատգամաւորն է հարաւից, որ ձայն է տալու հակառակ: Հռետօրը պարզաբանում է իր տեսակէտը ամբողջի մէջ:

Սօցիալիստների պարագլուխ Բիսսօլատին, որ սկզբում դէմ էր Լիբիայում ձեռնարկած արշաւանքին, գտնում է, որ Իտալիան չէր կարող թոյլ տալ որևէ այլազգի պետութեան գրաւել Լիբիան (ծափահարութիւն). Նա ձայն է տալու հակառակ, սակայն ընդունում է, որ Լիբիայի գրաւումը արգասիք եղաւ ազգային ոգևորութեան անսովոր խանդավառութեան. Կ. Պօլսի շրջանները, յոյսերը դնելով սօցիալիստների և օպպօզիցիայի վրա, գիտեն, որ սօցիալիստներին օտար չեն լինի հայրենիքի շահերը:

[illegible] համաձայնեց կառավարութեան հետ:

Բարզիլայը յայտնեց, որ ձայն կը տայ յօգուտ, թէև ինքը դէմ է կաբինէտին. «Պատերազմը Տրիպօլիսում,—ասաց նա,—պատմական անհրաժեշտութիւն է. պարլամենտը չէ կարող չընդունել հրովարտակը, որ դարձաւ իրական՝ շնորհիւ թափված արեան»:

Սօցիալիստ Էնրիկօ Ֆէրրին ասաց, թէ ձայն է տալու յօգուտ այնպիսի կառավարութեան, որպիսին կը գործադրէ դեմօկրատական և քաղաքական բարենորոգումների ծրագիրը, այսօր պարլամենտը իր ձայնատուութեամբ կը հաստատէ քաղաքակիրթ աշխարհի առաջ ժողովրդի կամքը:

Մինիստր-նախագահ Ջիօլիտտին ասաց, որ քաղաքակիրթ երկիրների օրինակը ցոյց է տալիս, թէ գաղութային պրօբլէմը գերագոյն անհրաժեշտութիւն է: Նա սրտանց ցանկանում է, որպէսզի այլ պատերազմներ չը լինեն բացի գաղութային պատերազմներից, որոնք ինքնին քաղաքակրթութեան պատերազմներ են ըստ էութեան: Իտալիան չը կարողացաւ համաձայնել, որպէսզի Թիւրքիայի գերիշխանութիւնը մնար. պէտք էր խորտակել պատրանքները և ցոյց տալ, թէ երկիրը վճռել է այդ կէտի առթիւ բանակցութիւններ չը վարել. մեր բարեկամները և թշնամիները գիտեն, թէ ինչի մէջ է կայանում այն կէտը, որի նկատմամբ Իտալիան զիջումներ չէ անում: Իտալիան և ոչ մի մեծ պետութեան կողմից չը հանդիպեց ոչ հակաճառութեան, ոչ խոչընդոտների: Եթէ Իտալիան մասամբ սահմանափակեց պատերազմական գործողութիւնները—բարդ հետևանքներից խուսափելու նկատումով—այդ տեղի ունեցաւ իր սեփական նախաձեռնութեամբ (բուռն ծափահարութիւն):

Պալատը անուանական քուէարկութեամբ 441 ձայնով ընդդէմ 38-ի (մինը մնաց ձեռնպահ) ընդունեց Կարկանօյի առաջարկած բանաձևը՝ հաւանված կառավարութիւնից և որ յայտնում է, թէ պալատը, հաստատ համոզված՝ որ արտայայտում է երկրի հանուր զգացմունքը, դիմում է օրինագծի առանձին յօդուածների քննութեան:

Ապա գաղտնի քուէարկութեամբ 423 ձայնով ընդդէմ 9 ընդունվեց ամբողջ օրինագիծը (բուռն ծափահարութիւն):

Նիստի ժամանակ ամբոխը դրօշակներով հայրենասիրական ցոյց կազմեց Մօնտէ-Չիտօրիօյի մօտ: Ջիօլիտտին և միւս մինիստրները պատշգամբ դուրս եկան և շնորհակալութիւն յայտնեցին: Ամբոխը Կվիրինալի մօտ կազմեց հայրենասիրական ցոյց՝ թագաւորական զոյգի առաջ:

—

Հռոմ.—Սենատ: Նիստին եկան Գէնուէզի և Աօստի դուքսերը, որոնց երևալով սենատօրները ոտքի ելան և բացագանչեցին՝ «Կեցցէ թագաւորը»: Նախագահը ողջունեց դուքսերին, անուանելով նրանց զօրքի և նաւատորմի զարդարանք: Աօստի դուքսը շնորհակալութիւն յայտնեց:

Ապա Ջիօլիտտին ներկայացրեց պալատի ընդունած օրինագիծը՝ Տրիպօլիսը և Կիրէնաիկին գրաւելու մասին: Սենատը ադմկալի ցոյցերով անուանական ձայնատուութեամբ միաձայն օրինագիծը ընդունեց:

ԹԻՒՐՔ-ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

11 փետրվարի

Հռոմ.—Իտալացիները տեղեկացան, որ Բէյրութում գտնվում են թիւրքական երկու ռազմանաւ, որոնք կոնտրաբանդ են տեղափոխում և մտադիր են յարձակվել իտալական նաւերի վրա: Իտալական պատերազմական նաւերին հրամայվեց գնալ Բէյրութ և ոչնչացնել թիւրքաց ռազմանաւերը: Ըստ երևոյթին հրամանը իրագործված է: Պաշտօնական հաղորդագրութիւն դեռ չը կայ, սակայն քաղաքի ռմբակոծութիւնը կասկածից դուրս է:

—

Լօնդօն.—Ռէյտէրին հեռագրում են Բէյրութից, որ իտալական «Վօլտուրնօ» և «Գարիբալդի» յածանաւերը պահանջեցին այնտեղ գտնվող Թէ[illegible] անձնատուր լինել: Առաջ քան նահանգապետը կարող էր բանակցել անձնատուր լինելու մասին, իտալացիները ընկղմեցին ռազմանաւերը: Մաքսատունը և նաւահանգստային շինութիւնները փասվեցին: 60 մարդ սպանվեցին: Ազգաբնակութիւնը անհաբեկված փախչում է Լիվան:

—

Պարիզ.—Հավասին հեռագրում են Բէյրութից. «Երկու իտալական պատերազմական նաւ երևացին նաւահանգստի առաջ և պահանջեցին նահանգապետից յանձնել մինչև առ. ժամը 9-ը թիւրքական ռազմանաւերը, որոնք գտնվում էին նաւահանգստում: Նահանգապետը մերժեց: Իտալացիք սկսեցին ռմբակոծութիւն, ընկղմեցին նաւերը և հեռացան: Քաղաքում իրարանցում է և ցոյցեր են օտարազգիների դէմ»:

—

Լօնդօն.—«Իվնինգ-Նիւսին» հաղորդում են Բէյրութից, որ 3 իտալական պատերազմական նաւ ռմբակոծում են քաղաքը:

—

12 փետրվարի

Կ. Պօլիս.—Լուրերի համաձայն, իտալացիները ռմբակոծել են Ալէքսանդրէտը. Բ. Դուռը բողոք ուղարկեց մեծ պետութիւններին նաւահանգիստները ռմբակոծելու առիթով:

Հրատարակվեց պաշտօնական հաղորդագրութիւն Բէյրութի ռմբակոծութեան մանրամասնութիւնների մասին: Ջրասոյզ արված նաւերն են «Աւնուլլա» և «Անգօրա»: Ազգաբնակութիւնը սկզբում յուզվեց, սակայն յետոյ հանդարտվեց արագ ձեռնարկված միջոցների շնորհիւ: Վալին անձամբ շրջել է քաղաքը և հրատարակել է հանդարտացուցիչ կոչ: Քննութիւնը պարզել է, որ սպանվել են 15 և վիրաւորվել են 100 մարդ: Դամասկոսից արագ գնացքով ուղարկված են Բէյրութ երկու գունդ հեծելազօր:

Իբրև պատասխան անպաշտպան նաւահանգիստները ռմբակոծութեան ենթարկելուն թիւրքական լրագիրները միաձայն պահանջում են արտաքսել իտալացիներին: Հաւանօրէն կառավարութիւնը կը վճռէ արտաքսել իտալացիներին Սիրիայից:

Բազմաթիւ լուրեր են տարածված՝ իբր մտադրութիւն կայ ռմբակոծել Մէրսինան, և թէ իտալացիք յայտնելու են Զմիւռնիայի նահանգապետին, որ ռմբակոծութիւնը կը սկսվի մի օրից յետոյ: Լուրերը ստուգելու հնարաւորութիւն չը կայ:

—

Լօնդօն.—Ռէյտէրին հեռագրում են Կ. Պօլսից, որ Բէյրութում սպանվածների թւում գտնվում են երկու ռուսահպատակներ:

—

Մալտա.—«Լանկաստէր» զրահանաւին հրամայվեց անմիջապէս գնալ Բէյրութ:

—

Հռոմ.—Պաշտօնապէս հաստատվում է Բէյրութում տեղի ունեցած դէպքը: Հաղորդագրութեան մէջ հերքվում են քաղաքն ու զինուորական շէնքերը ռմբակոծելու լուրերը:

—

Բէյրութ.—Դրութիւնը քաղաքում գոհացուցիչ է: Ազգաբնակութիւնը հանգիստ է: Ցայտարարված է պատերազմական դրութիւն:

—

Պարիզ.—«Ադմիրալ Շարնէ» յածանաւը Կրետէից դիմում է Բէյրութ:

—

Հռոմ.—Պալատից խնդրվում է 140 միլիօնի արտակարգ գումարայատկացում զինուորական և 30 միլիօն՝ ծովային մինիստրութիւնների համար: 10.600,000 լիր յատկացվում է Տրիպօլիսում, Բէնգազիում, Դէրնայում և Հօմսում նաւահանգստային աշխատանքներ կատարելու համար, նաև Լիվիայի քաղաքացիական ծառայութեան, սանիտարական, հեռագրական ու հեռախօսի գործի համար:

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

11 և 12 փետրվարի

[illegible] առաջին շաբաթի ապաշխարանքից յետոյ, Կայսրը և Կայսրուհի Ալէքսանդրա Ֆէօդօրօվնան Գահաժառանգի և Օգոստափառ Աղջիկների հետ Ալէքսանդրեան պալատի եկեղեցում հաղորդվեցին: Մայր Կայսրուհի Մարիա Ֆէօդօրօվնան մեծ պասի առաջին շաբաթը պաս պահելուց յետոյ ս. հաղորդութիւնը ընդունեց Անիչկեան Պալատի եկեղեցում: Մայր Կայսրուհու հետ միասին հաղորդվեցին Մեծ Իշխան Միխայիլ Ալէքսանդրօվիչը, Մեծ Իշխանուհի Կսէնիա Ալէքսանդրօվնան Օգոստափառ Ամուսնու և Զաւակների հետ, Մեծ Իշխանուհի Օլգա Ալէքսանդրօվնան:

—

Պետերբուրգ.—Կայսրն ընդունեց երէկ մասնաւոր ունկնդրութեան անգլիական դեսպան Բիւկանէնին, որ Կայսրին յանձնեց անգլիական թագաւորի նամակը, որի մէջ վերջինս անկեղծ երախտագիտութիւն է յայտնում անձամբ իր կողմից և իր կառավարութեան ու ժողովրդի անունից անգլիական պատուիրակութեանը ցոյց տրված սրտագին ընդունելութեան և հիւրասիրութեան համար:

—

Աթէնք. — «Աթէնքի Տեղեկատուն» հաղորդում է, որ օսմանեան բանկի կենտրոնական վարչութիւնը դիմեց բոլոր իր բաժանմունքներին հրահանգաբելով մեծ զգուշութիւն պահպանել գործողութիւնների մէջ, ի նկատի ունենալով՝ որ իցէ թէ խոշոր դէպքեր ու ներքին անկարգութիւններ տեղի ունենան Թիւրքիայում առաջիկայ գարնան:

—

Լօնդօն.—Քաղաքագլուխների համաժողովը միաձայն որոշեց դիմել տէրերի ու բանուորների պարագլուխներին խնդրելով նկատի առնել ընդհանուր բարեկեցութեան շահերը, որոնք կարող են վտանգվել գործադուլից:

—

Լօնդօն.—Գործադուլի առիթով էլեքտրական կայարանը պաշար էր վերցրել խոշոր քանակութեամբ քարածուխ, որ ածել էին պատի մօտ: Պատը փլվեց և տակովն արաւ մի քանի տղաների:

—

Վիէննա.—Կայսրը մի քանի ամսից ի վեր առաջին անգամ կէս ժամ զբօսանք կատարեց ոտով բացօդեայ: Կայսրը իրան առողջ է զգում: Զբօ-

սանքը հերքում է անհանգստեցուցիչ լուրերը։

«Նէյէ-Ֆրէյէ-Պրէսէն» հաղորդում է, որ արտաքին գործերի մինիստրութեան բաժանմունքի կառավարիչ էստէրհազիի տեղ նշանակվելու է Բէլգրադի նախկին դեսպան Ֆորգաչը։

Թաւրիզ.—Ռուսաստան վերադարձան դեկտեմբերին տեղս եկած գրենադէրեան բրիգադային երկու գումարտակները։

Ուրմիա.—Քեարիմ-Աբադ գիւղի մօտ 200 հոգուց բաղկացած քիւրդական մի աւազակախումբ յարձակվեց Ուրմիայից դուրս եկած կարաւանի վրա։ Վերջինիս օգնութեան հասան Քեարիմ-Աբադի ռուսական պահակախումբը և պարսիկ ձիաւորները և, 6 ժամ հրացանաձգութիւնից յետոյ, յետ մղեցին աւազակներին։ Մեզանից վիրաւորվեցին 2 ուղտ, քիւրդերի կողմից սպանվեցին ու վիրաւորվեցին 20 մարդ։

Պարիզ.—Սենատն ընդունեց 1912 թ. նախահաշիւը, որոշելով ծախքերը 4494 միլիոն։ Հաշւեկշիռն է 151 միլիոն։

Տուլօն.—Միջոցներ են ձեռք առնված մի յածանաւ ուղարկելու Լէվանտ՝ կարիք եղած դէպքում ֆրանսիական շահերը պաշտպանելու համար։

Վաշինգտոն.— Հիւսիս-ամերիկական զօրքերը հրաման ստացան անցնել մեքսիկական սահմանը, հէնց որ անհրաժեշտութիւն ներկայանայ խափանել Հիւսիս-Ամերիկական Միութեան հողի ամբողջութիւնը։ Խօսում են, որ ընդհանուր զօրաժողով է տեղի ունենալու մեքսիկական սահմանագլխում։

Վաշինգտոն.—Նաւատորմի լիգայի նիստում Տաֆտը ասաց, թէ անհրաժեշտ է այս տարի կառուցանել երկու նոր գրահանաւեր։

Զինուորական խորհուրդը ելպաօ ուղարկեց դարձեալ մի գունդ հետևակ ու մի վաշտ հեծելազօր։

ՀԵՌԱԽՕՍ ԱՐԵՒԵԼՔՈՒՄ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

11 և 12 փետրվարի

Մուկդէն.—«Անվախների» ընկերութիւնը տեղեկացրեց Իւանշիկային, թէ մտադիր է կռւել հանրապետութեան հետ զէնքով։ Ընկերութեան մերձաւոր Ջժանցօզօլը, Տէլիանը, պրինց Ցզաիցզէն։ Իւանշիկայի պահանջով՝ պրինց Ցզաիցզէին և Տէլիանին առաջարկվեց Պեկինից՝ անյապաղ վերադառնալ մայրաքաղաք։ Ապարդիւն փորձերից յետոյ Ջժանսիլուանը հեռագրեց Իւանշիկային, որ հրաժարվում է իր պաշտօնից և խնդրում է թոյլտւութիւն՝ Պեկին վերադառնալու։

Մուկդէն.—Գիրինի և Ցիցիկարի նահանգապետները վստահեցրին Ջժաօէրսիւնին, թէ իրանք ևս համակարծիք են նրա հետ հանրապետութեան վերաբերութեամբ, յայտնելով որ նրա հեռանալու դէպքում իրանք ևս կը հրաժարվեն ծառայել նոր կառավարութեան։

Լուրերի համաձայն՝ Ջժաօէրսիւնը միջնորդել է Իւանշիկայի առաջ թոյլ տալու Պեկին գալ և զեկուցել Մանջուրիայում տիրող իրերի դրութեան մասին։

Մուկդէն.—Գիրինի և Ցիցիկարի նահանգապետները տեղեկացրին գեն.-նահանգապետ Ջժաօէրսիւնին, որ ի կատարումն նրա հրահանգների՝ կառավարական հաստատութիւնները բարձրացրել են հանրապետական դրօշակներ և միջոցներ են ձեռք առնված կարգ ու կանոնի պահպանութեան համար։

Պեկին.—Հանրապետութեան բուռն հակառակորդ համդիսանում է Շէնսի նահանգապետ Շէնիւնը, որ մանջուրական 10,000 զինւորի գլուխ անցած արշաւում է հանրապետական զօրքերի Սիանֆուում։ Իւանշիկայը գրագրութեան մէջ է Լիւսանխունի հետ Շէնիւնի դէմ միասին գործելու մասին։

Պեկին.—Իւանշիկայը մի կոչի մէջ վաւերացնում է, որ օտարազգիների կեանքի ու գոյքի խստագոյն պահպանութիւնը լինելու է նորածին չինական հասարակապետութեան ամենագլխաւոր հոգսը։

Կաշգար.—Չինական նոր-տարին հանգիստ անցաւ, չը նայած որ անկարգութիւնների մասին շշուկներ էին պտտվում։

Չիֆու.—Եկան 1000 զինւոր թնդանօթներով ու ռազմամթերքներով։

Չիֆու.—Տեղս հասան 600 զինւոր թնդանօթներով ու չորս գնդացիրներով։

Տօկիօ.—Լուրերի համաձայն՝ եապօնական կառավարութիւնը համաձայնութիւն է յայտնել Ամերիկային, որպէսզի մեծ պետութիւնները միասին գործեն Չինաստանում, բացառութեամբ Մանջուրիայի, ուր Եապօնիան ունի յատուկ շահեր։

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

Ռաշտ, 9 փետրվարի

Լուր է տարածվել, որ Ղազվինից վերադառնում է ռուսաց զօրքը և այստեղինի հետ շուտով պէտք է Կովկաս մեկնի։ Այս լուրը շատ տխուր մտածմունք է առաջացնում հանգստութիւն, նորմալ կեանք սիրող մարդկանց սրտերում։

Երկիրը դեռ վերջնականապէս չը խաղաղված՝ ռուսաց զօրքի դուրս գնալն այստեղից այնքան էլ լաւ ապագայ չէ խոստանում տեղիս ազգաբնակութեանը։ Ծակ ու ծուկ մտած կեղծ ազատական տարրերը կրկին ասպարէզ դուրս կը գան և կեանքը կը լինի «էլի այն ջուրը, էլի այն ջրաղացը»։

Մասսան, վաճառականները, որոնք ռուսաց զօրքի ներկայութեամբ այս քանի ժամանակս ազատ շունչ էին քաշել, կրկին պէտք է ընկնեն «դամօկլեան սրի» տակ։

Լուր է պտտվում, որ այս շրջանից հեռացվում են մի քանի տասնեակ հոգի պարսիկներ, որպէս խաղանկիչներ, ժողովրդի հանգիստը խանգարողներ։ Խօսվում է, որ նրանց թւում կայ նաև մի քանի հոգի էլ հայ։

Այսպէս թէ այնպէս, մասնաւորապէս հայ ազգաբնակութեան կեանքը Պարսկաստանում էլ փոխվեց դէպի վատը, և այսօր կանգնած ենք մեծ անակնկալների առաջ։

Ազգերից սիրված, յարգված և ազատ ապրող հայ ժողովուրդը զոհ է դնում ներկայումս մի խումբ բաղդախնդիր, շահամոլ, փառամոլ և տգէտ մարդկանց կրքերին, պատասխանատու լինելով նրանց վատ արարքին և պարտաւորվելով կրել թէ ծանրութիւններ և թէ անարգանքներ իր վզի վրա։

Դժբաղդութիւնն այն է, որ ամեն երկրում էլ և համարեա ամեն ազգ էլ վատ է տրամադրված դէպի հայ ազգը մի քանի անհատների պատճառով։

Հայկական կեանքի ասպարէզը թողնված է ներկայումս գրական և զանազան կերպի սրիկաների, շառլատանների, բաղդախնդիրների, աւազակների, և նրանք էլ «դարեւաբէգ» դարձած՝ որպէս ցանկանում են, այնպէս էլ անում են։ Մերունի

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ԽԱԲԱՐԻԿՆԵՐ

Մերսին, 28/9 յունվար

«Արօր» ամսագրի (1911 թ.) մէջ բողոքականութեան մասին գրուած տեղն («Բողոքականութեան անցեալն ու ներկան մեր մէջ», Միք. Նաթանեանի), խօսուած էր նաև «բուհջի» կոչուած արտաքոց աղանդին մասին և ցոյց տրուած, թէ այդ աղանդը ինչ տեսակ մարդոց մէջ կը յաջողէր և թէ ինչպէս իր հետևորդները կայլասերէր, կը հիւանդացնէր... բարոյապէս և ուղեղով։ Ահա տխուր օրինակ մը։

Անցեալները Ջօք-Մարզուանի մէջ, քաղաքապետութեան հայ քարտուղարը կը սպաննէ յոյն մը, Ալէքսանդր անուն, և սպաննելէն վերջն ալ կայրէ։

Արդ, կիմանանք որ ոճրագործն և դժբաղդ զոհն՝ երկուքն ալ «եղբայր յաղանդըս» են եղած—«բուհջի»—ուրփացի հրաչակաւոր վիրապատուելի Եղօյեանի նման։ Երկուքն ալ վերջերս բարեկամ լրարու (որպէս թէ հինուց անդշան վէճ մը ունեցած են սակայն) իրիկուն մը միասին ոճրագործին տունը կը գտնուին, ուր ճաշելէ և ժամանակ անցնելէ վերջ՝ քաղքին եզրը կիյլեն։ Հոն «բուհջի» ոճրագործը իր զոհին դառնալով՝ «Եղբայր, աղօթենք» կըսէ։ Եւ ահա, այդ միջոցին իր ընկերակցին ևս յափշտակութեան վիճակէն օգտուած՝ անոր վրայ կիյնայ, կը սպաննէ չարչարելով և ապա, տակաւ ալ չգոհացած, կը փորձէ դիակը այրել։

Ոճիրը չուրանար և այժմ ձերբակալուած է իր աղանդին անճոռնիութեանց զոհ այդ խելագարը, որ սակայն կարևոր պաշտօնատան մը ևս քարտուղար է եղեր իր խոնարհամտութեամբը...

Իրաւ որ «բուհջի», այսինքն մարդկութենէ և բանականութենէ դուրս այդ անձինք։ Դիտող

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊՐՕՖ. ԽԱԼԱԹԵԱՆԻ ՄԱՀՎԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

«Русское Слово»-ի մէջ հանդուցեալ պրօֆէսոր Գրիգոր Խալաթեանի մասին կարդում ենք հետևեալ տողերը.

«Երէկ, փետրվարի 8-ին, Մօսկվայում հեռագիր ստացվեց յայտնի հայկաբան Գրիգոր Աբրահամեան Խալաթեանի մահվան մասին։

«Գիտնականը վախճանվել է Թիֆլիսում, բժ. Շահպարոնեանի մասնաւոր հիւանդանոցում ծանր օրգանական հիւանդութիւնից 54 տարեկան հասակում։

«Գ. Խալաթեանը շատ լաւ յայտնի է Մօսկվայի հասարակութեանը և մանկավարժական աշխարհին։

«Գ. Խալաթեանը պատանեկան տարիները անցրեց Մօսկվայում, այստեղ աւարտեց Լազարեան արևելեան լեզուների ճեմարանը 1870 թւին, և յետոյ մտաւ Մօսկվայի համալսարանի բժշկական ֆակուլտէտը։

«Երկու տարի բժշկական ֆակուլտէտում մնալուց յետոյ, Լազարեան ճեմարանի պրօֆէսոր Էմինի եռանդուն խնդիրքներով ու յորդորանքներով՝ Գ. Խալաթեանը վճռեց իրան նուիրել մանկավարժական գործունէութեան և այդ նպատակով անցաւ նոյն համալսարանի պատմա-լեզուաբանական ֆակուլտէտը։

«Արդէն 1883 թւից Խալաթեանը գրաւում է հայկական գրականութեան պրօֆէսորական ամբիոնը Լազարեան ճեմարանում։

«1898 թւին Գ. Խալաթեանը նշանակվում է Լազարեան ճեմարանի տեսուչ, սակայն վատառողջ լինելով ու ժամանակ չունենալով գիտական աշխատանքների համար՝ նա հարկադրված հրաժարվում է 1903 թ.»։

Ապա լրագիրը մէկ առ մէկ թւելով հանգուցեալ պրօֆէսորի մի շարք գիտական աշխատութիւնները՝ աւելացնում է, որ Խալաթեանը երկար տարիներ մինչև իր մահվան օրը անդամ էր Մօսկվայի հայ եկեղեցական խորհրդի։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻՑ

II

Դաշնակցութեան գործը

Պետերբուրգ, 7 փետրվարի

Նախորդ նամակովս յայտնեցի, որ «Դաշնակցութեան» դատի մասին ես կը հաղորդեմ տեղեկութիւններ այն չափով, ինչ չափով թոյլատրելի է, որովհետև գործի քննութիւնը դռնփակ կատարվելով՝ օրէնքով թոյլատրված չէ խօսել ըստ էութեան։ Այստեղ իմացայ, որ «Баку» թերթը, թոյլ տուած լինելով իրան տպել մեղադրական ակտը, թէև շատ համառօտ և կրճատված ձևով, ենթարկվել է օրինական պատասխանատուութեան առանձին առեանի նախագահի կարգադրութեամբ։

Ամբաստանեալների թիւը, ինչպէս գիտենք, հասնում է մօտ 160-ի։ Դրանցից 2—3 հոգի մեռել են դատի նախնական քննութեան ժամանակ. այդ մեռնողների թւումն է և Ե. Մէլնիկեան, «Մշակի» նախկին աշխատակից։ Մի քանի հոգի, ինչպէս հայ գրող Աւետիս Ահարոնեան, ուսուցիչ Գարեգին Խաժակ, ուսուցիչ Պաւլոնակեան, Աւ. Իսահակեան, ճարտարապետ Ե. Քաջազնունի և այլք, փախուստ են տուել, այսինքն թաքնվել են և չեն եկել ներկայանալու դատարանին։ Դրանց վերաքննվում, այլ կը քննվի միայն այն ժամանակ, երբ կամ նրանց կը բռնեն, կամ իրանք կը գան և կը յանձնեն իրանց արդարադատութեան ձեռքը։ Վերոյիշեալ անձանց կատարած այդ քայլից յետոյ երաշխաւորութեամբ և գրաւականով արձակված մի քանի անձինք նորից բանտարկվեցին։

Ամբաստանեալների մէջ կան և այնպիսիները, որոնք չեն գտնվել, այսինքն՝ որոնք դեռ նախնական քննութիւնները սկսելուց առաջ անհետացել են, ինչպէս բժ. Մ. Մուրադեան, Սարիբէգ Ցարութիւնեան և այլք։ Ամբաստանեալների մի մասը ազատված է գրաւականով և երաշխաւորութեամբ, իսկ մի մասը բանտարկված է։ Բանտարկվածները գտնվում են նախնական բանտարկութեան տան մէջ, որտեղից ամեն օր բերվում են դատարան գետնայարկ ուղիով։ Նահանգական դատարանի այն դահլիճը, ուր տեղի է ունենում դատը, հազիւ կարողանում է պարունակել իր մէջ ատենականներին, պաշտօնեաներին, ամբաստանեալներին և փաստաբաններին։ Վերնայարկում մի բաժին կայ՝ յատկացված ամբաստանեալների ազգականների համար. թոյլ է տրվում ներկայ լինել միայն ամբաստանեալի ծնողներին, կնոջը և զաւակներին։ Պաշտպան-փաստաբանների թիւը բաւական մեծ է. կան շատ նշանաւոր փաստաբաններ, ինչպէս Մակլակօվ, Տեսլենկօ, Գրուզէնբերգ, Գազարինօվ, Անդրօնիկօվ, Զարուդնի, Սօկօլօվ, Սկարեատինօվ, իսկ հայերից կան Տ. Յովհաննիսեան, Զաւրիեան, երիտասարդ Ջալալեան (Գր. Ջալալեանի որդին), Բուդաղեան, Գ. Խատիսեան, Սմբատ Խաչատրեան, Եսկուլեան (Պետական Դումայի անդամ Մ. Աճէմեանը չը կայ փաստաբանների թւում, ինչպէս առաջ հաղորդեցին մի քանի լրագիրներ սխալմամբ)։

Ամբաստանեալների նստարանների վրա մեզ յայտնի անձանց թւում կան Ալ. Մելիք-Ազարեան, Դ. Զաւրիեան, Յովհ. Թումանեան, Աւ. Սահակեան, Հ. Օհանջանեան, Ե. Արզումեան, Լ. Մուշեղեան, Նիկողայոս Սաթունեան, Սարգիս Եղիզարեան, Միքայէլ Նալբանդեան, Լեոն Աթաբէգեան, Աֆանասեան, նախկին վարդապետ Կորիւն, Համազասպ, Ն. Մատինեան, Սարիկեան ք. և այլք։ Սրանց ամենքին ևս տեսայ դատարանում։ Բոլոր ամբաստանեալները բաժանված են 32 խմբերի և ամեն մի խումբ ունի իր վկաները, որոնց՝ ատեանը հարցաքննում է, երբ քննում է այս կամ այն խմբի գործը։ Սակայն թէ փաստաբանները, թէ ամբաստանեալները իրաւունք ունեն հարցեր տալ և այն վկաներին, որոնք չեն պատկանում իրանց խմբին կամ կանչված չեն իրանց կողմից։ Նախագահ Կրիվցօվը ինձ վրա թողեց խելացի, կորրեկտ դատաւորի տպաւորութիւն։ Ատենակալների թւում կան և յայտնի սենատոր Գարինը, Պետերբուրգի քաղաքագլուխ Գլազունօվը։ Կանչված վկաներից և եկածներից մեզ յայտնիներն են՝ բժ. Կ. Ստեփանեան, Ալ. Խատիսեան, Գարեգին վարդապետ, Աշոտ եպիսկոպոս, Մուշէ վարդապետ, Մելիք Թանգեան վարդապետ, Սամսոն Ցարութիւնեան, Ց. Տովմասեան, բժ. Շահմուրադեան, Ծուղուրեան քահ., Արամ Նազարբէթեան, գեն. Գավրիլօվ, գեն. Սաֆօնօվ, Պ. Ղուկասեան (Պետ. Խորհրդի անդամ), եպիս.-հաւ. Ալ. Ասրիբէկեան և այլք։

Իմ հարցաքննութիւնը տեղի ունեցաւ արդէն։

Այս րօպէիս, որ գրում եմ, ատեանը քննում է դեռ 8-րդ խմբի գործը։ Ուրեմն մնացած 24 խմբերի գործի քննութիւնը կարող է տևել մինչև Զատիկ առնուազն, հետևաբար հազիւ Զատկից յետոյ յայտնի լինի գործի հետևանքը և արտասանվի դատավճիռը։

Ահա այն ամենը, ինչ որ կարող էի հաղորդել «Դաշնակցութեան» դատի մասին։

Հ. Առաքելեան

ՕԴԱՅԻՆ ԹՌԻՉՔՆԵՐ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Կիրակի օր, փետրվարի 12-ին, Թիֆլիսը վազում էր դէպի Դիդուբէի ձիարշաւային հրապարակը։

Այնտեղ նշանակված էին օդային թռիչքները։

Եղանակը նպաստաւոր էր։ Փետրվարի հաշւով նա տաք էր, հանդարտ։ Երբեմնապէս երևում էր արեգակ։ Մէկ-մէկ փչում էր մի բարակ զեփիւռ։

Հասարակութիւնը լցրել էր հրապարակի շրջակայ փողոցները, որտեղից կարելի էր տեսնել օդագնացութիւնը առանց փող վճարելու։

Ձիարշաւի հրապարակում էլ կար բաւական բազմութիւն, թէև ոչ այնքան, որքան անցեալ տարի, երբ օդագնացութիւնը նորութիւն էր և շատերը հետաքրքրվում էին տեսնելու այն վայրկեանը, երբ օդային գործիքը բաժանվում է երկրից։

Սկիզբը նշանակված էր ժամը 1-ին, բայց չը սկսվեց այդ ժամին։

Ներսում օդագնացները կանգնած գործիքի շուրջը՝ նրան պատրաստում էին վեբիլքի համար։

— Ի՞նչ գործիք է,—հետաքրքրվում էին շատերը։

— Ֆարմանի,—պատասխանում էր գործավարը։

Հանդիսականներից իւրաքանչիւրը յի[...] բեաններին։ Խումբ-խումբ զրոյցները զրաղեցնում էին մարդկանց։ Ես տեսել էի Րայտի առաջին աչող օդային վերելքները Պարիզում 1908 թւին և Պետերբուրգի նշանաւոր օդային թռիչքները 1910 թւի սեպտեմբերին։ Միւսները պատմում էին իրանց տեսածները։

Զրոյցը զրոյց, բայց մենք եկել էինք ոչ զրոյցների համար։

Անցաւ կէս ժամ և ահա գործիքը զինւորների ձեռքով բերվեց հասարակութեան մօտ։

Հանդէս եկան և օդագնացները։

— Ո՞վքեր են դրանք,—հարցնում էին միմեանց հանդիսականները։

— Դրանք անյայտ մարդիկ չեն,—բացատրում էին գիտցողները։ Ագաֆօնօվը և Սլիւսարենկօն մասնակցել են այն մրցմանը, որ նշանակված էր անցեալ տարի Պետերբուրգից թռիչքներ կատարելու դէպի Մօսկվա։ Ճիշդ է, կատարեալ աջողութիւն ունեցաւ միայն Վասիլիևը, բայց սրանք էլ բաւական փարժված մարդիկ էին մի այդպիսի խոշոր արշաւանքի մէջ մասնակցութեան փորձն անելու համար։ Ագաֆօնօվը նոյն իսկ ստացել է մի խրախուսական պարգև, իսկ Սլիւսարենկօն ընկել էր և վնասվել։

Ֆարմանը սկսեց գղրդոց հանել։ Դա փորձնական գործողութիւն էր։

Բոլորի ուշադրութիւնը այն կողմը լարվեց։

Գործիքի շուրջ կանգնած են օդագնացները և երկու կին, որոնցից մէկը կանաչի, իսկ միւսը տղամարդի զգեստով։

Հանդիսականները հետաքրքրվեցին, թէ դրանք ինչ դեր պէտք է կատարեն։

— Տիկիններից մէկը, տղամարդի զգեստով, նոյնպէս օդագնաց է, բայց նա այսօր չէ բարձրանալու, իսկ միւսը՝ դերասանուհի Միխալսկայան պէտք է իբրև հիւր բարձրանայ օդագնացներից մէկի հետ։

Ֆարմանը նորից աղմկեց։ Օդագնաց Ագաֆօնօվը բարձրացել էր գործիքի վրա և նստել արդէն։

Ֆարմանը փոքր ինչ առաջ ընթացաւ երկրի վրա, և բաժանվեց երկրից։

Օդագնացը շարժվեց դէպի Կուրի վերին հոսանքը։ Շուտով նա շրջան արեց և նորից երևաց հրապարակի տարածութեան վրա օդի վերին շերտերում։ Ամբողջ 10 րօպէ պտոյտներ անելուց յետոյ Ագաֆօնօվը իջաւ ճիշդ այն կէտում, որտեղից բարձրացել էր։

Հասարակութիւնը ծափահարութիւններով ողջունեց օդագնացին։

Մի փոքր ընդմիջումից յետոյ բարձրացաւ Եվսիւկօվը ունենալով ուղեկցող դերասանուհի Միխալսկայային։

Օդագնացը դեղին կաշեայ զգեստով, Միխալսկայան սպիտակ վերարկուով—դիտողութիւնների առարկան էին։

Գործիքը բարձրացաւ։ Տիկինը ձեռքով ինչ որ շարժում արաւ։ Հասարակութեան մէջ մի քանիսը ընդունեցին ողջոյնի տեղ, միւսները ենթադրեցին՝ թէ ջղային արտայայտութիւն է, գուցէ երկիւղի։

Ֆարմանը գնաց համարձակ և շատ հեռու։ Բայց նա շատ չէր բարձրանում հողի մակերևոյթից։

— Օդագնացները հիւր վերցրած ժամանակ զգուշանում են մօտ լինել երկրին,—բացատրում էր մէկը։

Հանդիսականները հեռադիտակներով, զանազան բինօկլներով դիտում էին օդագնացներին։ Այս անգամ թռիչքը տևեց 7 և կէս րօպէ։ Եվսիւկօվը իջաւ նոյնպէս այն կէտում, որտեղից բարձրացել էր։ Միխալսկայան, երևում էր, յուզված էր իր ճանապարհորդութիւնից։

Այնուհետև բարձրացաւ Սլիւսարենկօն։ Նա համեմատաբար կարճատև ճանապարհորդութիւն ունեցաւ մօտ $5^1/_2$ րօպէ։ Նա աշխատում է զգոյշ լինել։ Հասարակութեան մէջ պատմում էին, որ բժիշկները անցեալ տարվայ աղէտից յետոյ նրան խորհուրդ էին տուել զգուշանալ վերելքներից, բայց նա սիրել է օդագնացութիւնը և նորից անձնատուր է եղել նրան։

Հանդիսականները ողջունում էին բոլոր օդագնացներին ծափահարութիւններով։

Ա. Ք.

Ո՞Վ ԷՐ ՄԵՂԱՒՈՐԸ

Մեղաւորը ով էլ լինէր չը լինէր, բայց նա չէր գոնէ, ով պատժվեց։ Այդ պատժվողը հասարակութիւնն էր։

Ժողովրդական Տանը ամսիս 12-ին, կիրակի, Ժողովրդական համալսարանը յայտարարել էր երկու դասախօսութիւն։ Պէտք է կարդային Ջանաշվիլին՝ վրացերէն, իսկ Սպիլիոտին՝ ռուսերէն։ Առաջին դասախօսութիւնը կարդացվեց, իսկ երկրորդը՝ ոչ, որովհետև դասախօսութեան ընթացքում ցոյց տրվող պատկերների համար հարկաւոր էր ֆօնար, իսկ այդ ֆօնարը ստացվեց ժամանակից կէս ժամ ուշ։

Դասախօսն էլ երկար սպասել չուզենալով՝ յայտարարեց դահլիճում սպասող 300 հոգուց աւելի հասարակութեանը, որ նա այլևս չէ կարդալու իր դասախօսութիւնը (այդ ժամին էլ ստացվեց ֆօնարը)։ Հասարակութիւնն էլ մի երկրորդ ուրիշ ժամ էլ իր փողերը յետ ստանալու համար տանջվելուց յետոյ տրտնջալով ցրվեց, անիծելով դասախօսութեան կազմակերպողներին...

Արդ՝ ով է մեղաւոր. Ժողովրդական համալսարանի վարչութիւնը, որին Կայսերական Կովկասեան Բժշկական Ընկերութիւնից խոստացված ֆօնարը ժամանակին ուշ ստացվեց. դասախօսը, որ այդ վարչութեան ջգրու չուզեց կարդալ և զրկեց հասարակութեանը. թէ Ժողովրդական տան կառավարիչ մասնաժողովը, որ յայտնի չէ՝ ինչ գոյնի պատճառաբանութեամբ չէ կամենում Ժողովրդական տանը ունենալ սեփական ֆօնար՝ ժողովրդի համար կարդացվող դասախօսութիւնների համար։

Շատ լաւ կը լինէր, եթէ Ժողովրդական համալսարանի ընկ. վարչութիւնը, որի գանձարկղում, շնորհիւ ընկ. անդամների պարտաճանաչութեան, գտնվում է 13 ր. 36 կ. միայն, ունենար ոչ թէ իր ֆօնարը, այլ և իր սեփական տունը, ու կարող լինէր անարգել կերպով թէ ատչելի ներկայացումներ և դասախօսութիւններ կազմակերպելու և թէ ձրիաբար կարդացած դասախօսութիւնների համար ստիպված չը լինէր «Ժողովրդական տանը» քրէներ վճարել պարտ վերցրած րուբլիներով։

Բայց քանի որ այդ բանը կարգին երազ լինելուց էլ շատ հեռու է, էլ ոչ օրէնքով Ժողովրդական տան կառավարիչ մասնաժողովը նման դէպքերում օգնութեան չը պէտք է գայ այն հիմնարկութեան, որի միակ նպատակն է ժողովրդի մէջ լոյս տարածելը։

Թիֆլիսի ժողովրդական համալսարանը, ճշմարիտ է, իր կոչման պատկառելի բարձրութեան վրա չէ կանգնած և դա ունի իր խոշոր և մանր, ներելի և աններելի պատճառները, սակայն դրանց աւելանում են և այնպիսի արգելառիթներ, որոնց վերացնելը չէ կապված դժուարութիւնների հետ։

Եւ այդ արգելառիթներից մէկն էլ այդ չարաբաղդ ֆօնարն է, որի բացակայութեան պատճառով շատ և շատ անգամ է պատահել, որ կամ տեղի չեն ունենում օգտակար դասախօսութիւններ կամ վերջանում են սկանդալներով, ինչպէս վերջացաւ փետրվարի 12-ի օրը։

Ժողովրդական Տան բեմի վրա փայլում է անպիտն էկրանը, ֆօնարի համար, իսկ ֆօնարը չը կայ, պէտք է ճարել։

Բայց մինչև երբ։ Բ. Մ.

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

Գիւղական ուսումնարանը այրված

Մ.-Ղարաքիլիսա, 11 փետրվարի

Երէկ, ամսիս 10-ի գիշերը, հրդեհին կուլ գնաց տեղիս ծխական դպրոցի երկյարկա-

նի շէնքը, որը գտնվում էր գիւղի ծայրին, «Զաւօղ» կոչվող աւերակներին կից։ Մոխիր դառան աշակերտական բոլոր նստարանները և դասական պիտոյքներ։

Վնասը անգին է։ Շինութիւնը ապահովագրված չէր։

Պարապմունքները դադարեցին միայն մի օրով։ Հոգաբարձուեան և ուսուցչական խմբի տրամադրութիւնը չափազանց ճնշված է։

Գումարվում է ծխական և մասնաւոր խորհրդակցական ժողով։

Տեսնենք տեղիս յայտնի հարուստները դպրոցի ներկայ կրիտիքական մոմենտին կը գիտակցեն իրանց պարտականութիւնը և կազատեն գիւղի միակ լուսատու ջահը հանգչելու վտանգից։

Մանրամասնութիւնը առանձին նամակով։

Մ. Ղազարեան

—

Նորութիւններ Շուշուց

Շուշի, 10 փետրվարի

Եղանակը գարնանային է։ Այս տարի ձմեռում ամենացուրտ ժամանակն էլ ջերմաչափը 5°-ից չէ իջել։ Ձիւնն աւելի սակաւ է, քան հարկաւոր է, այնպէս որ գիւղացիները երկիւղ են կրում, որ եթէ մի քանի անգամ պարբերաբար ձիւն չը գայ, զուցէ հացահատիկները ցրտահար լինեն։

Բարեկենդանի տօներին մի առանձին եռանդով տեղի ունեցան հրաւէրքներ, պարահանդէսներ, դիմակահանդէսներ, կեր ու խում, որին այժմ յաջորդեց մեծ պասի միատեսակ կեանքը, միատեսակ գոնէ արտաքուստ ըստ երևոյթին։ Կեանքի միատեսակութիւնը առաջ է բերում այն, որ կանաչ սեղանների երկրպագուների թիւը շատ և շատ մեծանում է, իսկ ընտանեկան շրջաններում կազմակերպվում են թուղթ և լօտօ խաղացողների խմբեր, որոնք ամեն միջոց գործ են դնում սպանելու երկար և տաղտկալի ժամանակը։

Վերջին ժամանակներս ալկօհօլամոլութեան ախտը շատ մեծ ծաւալ է ընդունել, մանաւանդ արհեստաւոր դասակարգի մէջ. այդ ախտը անարգել քանդում է ընտանիքների տնտեսական և բարոյական բարեկեցութեան հիմքերը։ Եւ սակայն նրա դէմ մաքառելու ոչ մի միջոց չէ ձեռնարկված մեր մէջ։ Ոչ միայն արտասահմանում, այլ և Ռուսաստանում վերջերս բազմաթիւ ընկերութիւններ հաստատվեցին, որոնք որոշ յաջողականութեամբ աշխատում են ազատել ժողովրդին վտանգաւոր և քայքայիչ ախտերից։ Ժամանակ է և անհրաժեշտ դրական գործունէութեամբ ազդել ժողովրդի հասկացողութեան, համոզման վրա։ Թող ամեն մի խոհեմ մարդ, որ ունի հասարակութեան ծառայելու գիտակցութիւնը, համոզված լինի, որ ժողովրդի բարոյական, տնտեսական կազմը քանդող որևէ չարիքի դէմ կռուելը ոչ միայն մի մեծ արժանաւորութիւն է, այլև բարոյական և հասարակական մեծ ծառայութիւն։

Պօղ. Զաքարեան

ՏԱՆՋՎԱԾ ՄԱՍՍԱՅԻ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆԸ

Ջուլֆա, 7 փետրվարի

Թէև 2×2=4-ը վաղուց ապացուցված ճշմարտութիւն է, որը ապացոյցների չէ կարօտում և որի նորից ապացուցել ջանալը անմտութիւն ու ծիծաղելի է, բայց և այնպէս մեզանում՝ հայերիս մէջ դեռ շատ հանրածանօթ ճշմարտութիւններ անծանօթ են մնում, շնորհիւ որի էլ 2×2-ի 4-ը 14 և շատ անգամ նոյն իսկ 24 է հասկացվում և ընդունվում։

Եւ հայ բանիմաց ու շիտակ մտածող մասը դատապարտված է XX դարում անգամ արդէն ապացուցված՝ ապացուցված ճշմարտութիւնների նորից ապացուցանելու ծիծաղելի գործով զբաղվել։ Դա ցաւալի, բայց անհերքելի իրողութիւն է։ Անցեալի դառը դասերը, բազմաքանակ պերճախօս փաստերը անզօր են պատռելու տգիտութեան քօղը, որով ծածկված է տակաւին մեր հասարակութեան այն ստուար մեծամասնութիւնը, որին գիւղացիութիւն ենք անուանում։ (Ասենք՝ բոլորովին մխիթարական դրութեան մէջ չէ և քաղաքաբնակ մասը, սակայն գիւղացու հետ համեմատել չէ կարելի)։ Այդ հաստատելու համար բաւական է յիշել շատերից միայն մի փաստ, որի երևան գալը ներկայումս տգիտութեան, յետամնացութեան փառաւոր գրաւական լինելուց զատ՝ նաև ամօթանքի մի սև կնիք է համեմատաբար կուլտուրական համարվող հայերիս համար։

Դեռ երէկ էր, որ մեր հոգևոր հայրերը Գրիգոր Լուսաւորչի աթոռը՝ Էջմիածինը «պայծառ» պահելու սխալ հասկացողութեամբ ոչ թէ միայն ջանքեր չը գործադրեցին երկաթուղու կայարանը Վաղարշապատում հիմնել տալու, այլ և մերժեցին այդ ուղղութեամբ արված դիմումը, որպիսի սխալանքի պտուղներն արդէն վայելում են թէ իրանք՝ մեր հոգևոր տունը և թէ երթևեկող հասարակութիւնը, առաւել ևս վաղարշապատցիք։ Նոյն սխալը գործեցին և Երևանի ջոջերը, որոնց կարճամտութեան շնորհիւ այժմ գլխաւոր կայարանը Ուլուխանլուն է, որը հսկայական քայլերով զարգանում-լայնանում է, մինչդեռ Երևանը երկար տարիներ նահանգական քաղաք լինելով հանդերձ՝ այժմ մի անկիւն է նետված և կրիայի քայլերով է ընթանում զարգացման ուղիով։ Էլ ինչ ասել տեղիս մօտակայ Ջուղայի գիւղացոց վերաբերմամբ, որոնք խնայելով մի կտոր հողամաս տալ իրանց հողերից, կայարանը գիւղում հիմնելու, մերժեցին գիծ անցկացնող ճարտարապետի յորդորները՝ թէ «ուրիշ տեղերում հազարներ են տալիս, ոչ թէ միայն հողամաս, որ կայարանը մօտ լինի» և այլն։ Եւ այդ մերժումը պատճառաբանեցին, ինչպէս և իրանց ղեկավար «խելօքները», նրանով, որ կայարանը գիւղում հիմնվելու դէպքում գիւղը ոտքի տակ կը կորչի, կը փչանայ և այլն։ Սակայն այժմ՝ թէ առաջինները և թէ վերջինները, զգալով իրանց չարաչար սխալված լինելը, զղջում, վայ են տալիս գլխներին, բայց ուշ է արդէն, ուշ անդառնալի կերպով։

Նախկին անպէտք և ամայի հողերը, շնորհիւ երկաթուղու կայարանի, այժմ առասպելական գներով են վաճառվում։ Հին կաբանտինը, որ մի քանի «քոխի» ունէր և ողորմելի պատկեր էր ներկայացնում, այժմ Ջուլֆա քաղաք է կոչվում և օր օրի վրա հսկայական քայլերով զարգանում, լայնանում ու ամեն կողմից իր վրա է դարձնում հասարակութեան ուշադրութիւնը, որը այսօր մի եռուն առևտրական վայր է ընդունվում իր մեծ առևտրական և փոխադրական հիմնարկութիւնների գրասենեակներով, իր բանկային բաժանմունքներով ու կանոնաւոր պօստ ու հեռագրատնով։ Էլ չեմ ասում մաքսատան մասին, որը «կաբանտինի դաբրը», ինչպէս Ջուղեցիք էին անուանում, արդիւնաւէտ հովտի է վերածել։ Այժմ էլ որոշված է նոտարական գրասենեակ բանալ, իսկ վերջին օրերս էլ տեղս ժամանեց Փոխարքայի օգնականը նահանգապետի ու այլ իշխանաւորների հետ, և նախագծվեց ապագայում հիմնվելիք կառավարչական հիմնարկութիւնների—զօրանոցներ, եկեղեցի և այլն—տեղը։

Տեսնում են այս բոլորը Ջուղայեցիք, որոնք այժմս ամենայնիւ օգտվում են երկաթուղուց շնորհիւ այն հանգամանքի, որ այժմեան Ջուլֆան Ջուղայապատկան «դառ» հողերումն է հիմնված, այն անպէտք հողերում, որոնք մի ժամանակ եռեսի վրա էին ընկած, տեսնում են և զղջում, որ ամեն ջանք գործ չը դրին կայարանը գիւղում հիմնել տալու և այժմեան Ջուլֆայի տեղ Ջուղա քաղաք ունենալու։

Ջուղայեցիների այդ սխալի մէջ մեծ դեր են խաղացել նոյն գիւղացի մի քանի կուլակ համփաները, որոնք իրանց անհատական շահերի տեսակէտից եռանդուն աշխատանք են գործադրել գիւղացոց տեմպար մերժումը ի կատար բերելու։

Այժմ, երբ Եւլախ-Շուշի և, ինչպէս նախագծված է, Ջուլֆա ու այլ նախագծված երկաթուղիների կառուցման նախօրեակին ենք գտնվում, դարձեալ լսվում են à la էջմիածնական - Ջուղայական տրտունջներ, դարձեալ սկսել են իրանց կանչատոցը մեր հնադարեան բարոյակէտ ու գիւղի պատուէրն «նախանձախնդիր» «գիտուններ», թէ՝ երկաթուղին որքան բարիք, տասը նոյնքան չարիք է բերելու մեր գլխին, և որքան հեռու անցնի մեզնից, այնքան խէր ու բարաքեաթը աւելի կը մնայ մեր գիւղերում։

Բացի այդ, ինչ ասել կուզէ, որ գիծը անցնելու վայրերում անշուշտ գտնվելու են հողատէր, կալուածատէր շատ համփաներ, որոնք, վերը թւածիս պէս, յօգուտ իրանց շահերի, պիտի ջանան գիւղերի, համայնքների շահերը ոտնատակ անել, օգտվելով մի կողմից իրանց դիրքից ու ազդեցութիւնից, միւս կողմից գիւղացոց տգիտութիւնից, ու երկաթուղին ու կայարանները յօգուտ իրանց դասաւորել տալ։ Գուցէ առարկողներ լինեն, թէ այդ դէպքում գիծ անցկացնող վարչութիւնը կամ իշխանութիւնը յօգուտ մեծամասնութեան կը դասաւորի, սակայն, ցաւօք սրտի պիտի ասել, մինչև այժմ եղած փաստերը այլ կերպ են ապացուցում։

Քիչ չեն գիւղեր, որոնց քթի տակով գնացքը սուլելով անցնում է առանց մի րօպէ կանգ առնելու, մինչդեռ բազմաթիւ են այնպիսի կալուածներ, թէև մի քանի բնակիչ միայն ունեցող, որոնք, սակայն, ունեն իրանց համար առանձնայատուկ պլատֆորմա, ուր կանգ է առնում գնացքը, իջեցնելու կամ առնելու երբեմն կալուածատէր աղային ու իր ծառային։ Սա փաստ է, թող առարկողները հերքեն, եթէ կարող են։

Ահա այստեղ է, որ հայ բանիմաց մասը պիտի իր վրա վերցնի 2×2=4 լինելն ապացուցելու դերը և հասկացնի գիւղացիութեանը, որ երկաթուղին վնաս չէ տալու նրան, այլ անհամեմատ օգուտ, և որ երկաթուղին «խէր ու բարաքեաթ» տանող չէ, այլ բերող է։ Հարկաւոր է եղած փորձերն ու փաստերը երևան բերել գրաւոր ու բանաւոր, որ երկաթուղին գալիս է հարստութիւն տարածելու և ոչ աղքատութիւն, ինչպէս ընդունված է կարծել մեր գիւղերում։

Մենք շարունակ գանգատվում ենք, թէ վատ հաղորդակցական պայմանների շնորհիւ՝ շատ գիւղեր անմատչելի են մնում գործադրված կամ գործադրվելիք կուլտուրական աջակցութեան։ Դա մասամբ իրաւացի է. և ահա ժամանակը, երբ կարող ենք այդ բացը զգալի չափով ծածկել, որի համար մեծ դժուարութիւններ չեն պահանջվում. թող ուրեմն ամեն ոք, ով որ հասարակութեան շահերին նախանձախնդիր է, աշխատէ այդ ուղղութեամբ։ Չը պէտք է խաբվել այն կենտրոնախոյս երևոյթներից, երբ ջանքեր են նկատվում գիւղացիների կողմից երկաթուղին կամ կայարանը իրանց մօտ կառուցվելու. չը պէտք է խաբվել. կրկնում եմ, դրանք բացառութիւններ են միայն։

Ձիով և էշով քրեհ-քարվան անողների համար դեռ ևս էշի մի նալն աւելի արժէք ունի, քան երկաթուղու մի քանի րէլսները։

Եւ այդ՝ մեր ժողովրդի հասկացողութեան ծանր կողմն է ներկայացնում առայժմ. այդ անուրանալի է դժբախտաբար։

Ահա տանջված և տանջվող բազմութեանը օգնելու մի հեշտ, բայց իր տեսակներից նշանակալից գործ. թող ուրեմն երևան գան տանջվածների բարեկամները։

Նորեկ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ «Մշակի» հետևեալ համարը, Տեառնընդառաջի տօնի պատճառով, լոյս կը տեսնի հինգշաբթի, փետրվարի 16-ին։

◆ Յիշեցնում ենք, որ այսօր, երեքշաբթի, փետրվարի 14-ին, տեղի կունենայ Թիֆլիսի Հայ Գիւղատնտեսական և Տնայնագործական Ընկ. ընդհանուր ժողով։ Այդ նիստում կը շօշափվեն մեր երկրի տնտեսութեան վերաբերեալ հերթական խնդիրներ, վերաբերեալ հրահանգչական գործունէութեանը մեր երկրի զանազան մասերում և ջրաբաշխութեան։ Որքան լսում ենք, Ընկերութիւնը մտադիր է ընդարձակել այս տարի իր հրահանգչական գործունէութեան ծաւալը և պասընթացքներ ու փորձեր կազմակերպել զանազան կէտերում։

◆ Մի քանի օր առաջ Թիֆլիսի վրայով Թէհրան անցաւ նոր նշանակված օսմանեան դեսպան Էմին-բէյ։

◆ Թիֆլիսի նահանգապետ Ա. Չերնեավսկին Գօրիից Թիֆլիս վերադարձաւ։

◆ Թիֆլիսի հացթուխների վրա ամսիս 12-ին առաջին քաղաքամասում կազմված է 27, իսկ երրորդում 25 արձանագրութիւններ առ այն, որ նրանք վճռականապէս հրաժարվում են երկրորդ տեսակի հաց թխել։

◆ Փետրվարի 10-ին, նախագահութեամբ Թիֆլիսի Նահանգապետի, տեղի ունեցաւ մի խորհրդակցութիւն հացի առևտրի կանոնաւորման առիթով, որպիսի խորհրդակցութիւնը գումարվել էր հացթուխների խնդրանօք։ Քաղաքային ինքնավարութեան ներկայացուցիչները ապացուցում էին հացթուխների գանգատի անհիմն լինելը, առաջ բերելով տնտեսական մասնաժողովի հաւաքած տեղեկութիւնները։ Խորհրդակցութեան ժամանակ ցանկութիւն յայտնվեց, որպէս զի տնտեսական մասնաժողովը նորանոր տեղեկութիւններ հաւաքէ հացի առևտրի նկատմամբ։ Նոյն խորհրդակցութեան ժամանակ յայտնվեց նաև այն միտքը, որպէս զի քաղաքային վարչութիւնը օգնութեան հասնէ մանր հացթուխներին և մսավաճառներին առաջինների համար առաջին ձեռքից ալիւր գնելով և նրանց էժան գներով վաճառելով, իսկ երկրորդներին մորթած միս հայթայթելով։ Քաղաքային վարչութիւնը այս առիթով կը կազմէ առանձին զեկուցումն։

◆ Ուրբաթ, փետրվարի 10-ին, մի շարք նիւթեր ունենալուց յետոյ, փակվեց կովկասեան ինժեներ-ջրաբաշխների համագումարը։ Համագումարը բացվել է անցեալ դեկտեմբեր ամսին Թիֆլիսում։ Նիստերը տեղի էին ունենում ջրաբաշխութեան վերատեսուչ Ն. Պետրովի նախագահութեամբ։

◆ Նոտար Խ. Գրիգորեանցին թոյլատրված է Ցխինվալում կազմակերպել պարբերական երաժշտական բաժանմունքով, ոբից գոյացած եկամուտը կը յատկացվի Ցխինվալի հայոց ծխական դպրոցին։

◆ Կիրակի, փետրվարի 19-ին, ցերեկով Արտիստական Ընկերութեան դահլիճում տեղի կունենայ գրական հրապարակային դատավարութիւն։ Դատվելու է Շէքսպիրի Օտելլոն։ Դատավարութեանը կը մասնակցեն վրացի և հայ գրողներ և դասախօսներ։

◆ Այս օրերս զինւորա-դաշտային դատարանը քննեց սուրամցի գիմնազիստ Վարդան Սաւիծեանի գլխան գործը։ Դատարանը այդ գործի մէջ մեղադրվողներից Գոգինշվիլիին արդարացրեց, Գոգոլաձէին և Բեժիտաշվիլիին դատապարտեց 4 տարով տաժանակիր աշխատանքի, իսկ Խաչիշվիլիին 5 տարով ուղղիչ բաժանմունքների մէջ մնալու։

◆ Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութիւնը 1,200 ր. է բաց թողել Ալէքսանդրեան ուսուցչական ինստիտուտին կից տարրական դպրոցների ուսուցիչների համար վերջաբաթեայ ձեռագործի դասընթացներ բանալու պէտքերի համար։ Գումարը դրված է կովկասեան ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձուի տրամադրութեան ներքոյ։

◆ Թիֆլիսի ինքնավարութեան դումայական նոր կազմի մասնախումբը այսօր կը դիտէ նոր կառուցվող սպանդանոցի շէնքը։

◆ Զուբալովի անուան Ժողովրդական Տան կից հիմնվում է յունական դրամատիկ սեկցիայի ընկերութիւն, որի կանոնադրութեան համաձայն՝ ընկերութիւնը պիտի ունենայ անորոշ թւով անդամներ, առանց թւական սահմանափակման և ազգութեան, կրօնի ու դասակարգի խտրութեան։

◆ Փետրվարի 19-ին Կայսեր. Կովկասեան Գիւղ. Ընկերութեան պաշտօնատեղում կը գումարվի Թիֆլիսի Մահմեդականների Բարեգործական Ընկերութեան ընդհանուր ժողով։

◆ Մեզ խնդրում են տպել հետևեալը. «Մարտիրոս Արբ. Ջառաֆեանց անունով մի երիտասարդ, որ թողել է Ներսիսեան դպրոցում սովորելը՝ տուբերկուլոզ հիւանդութեամբ տառապելու պատճառով, գտնվում է ներկայումս միանգամայն անմխիթար և օգնութեան կարօտ դրութեան մէջ։ Երիտասարդի հայրը, որ մի խեղճ ծերունի է, աղերսում է բարեսիրտ անձերին օգնութեան գալ իրան՝ գէթ մասամբ ամոքելու թշուառ հիւանդի անել վիճակը։ Նպաստները կարելի է ուղղել հետևեալ հասցէով. Переселочная ул., д. Арамянца, № 14, կամ թէ յանձնել «Մշակի» գրասենեակին՝ հասցնելու ըստ պատկանելոյն»։

◆ «Թեմի» թերթը հաղորդում է, որ իբր թէ Քութայիսի նահանգապետ գեներալ Սլավօչինսկին տեղափոխվում է Թերեքի նահանգը։

◆ Բագրևանդի շրջանի Երիցու գիւղից մի որբ տղայ գալով Թիֆլիս Ներսիսեան դպրոց մտնելու համար՝ աջողապէս քննութիւն է տուել առաջին դասարանի համար, սակայն դպրոցի վարչութիւնը մերժել է նրան դպրոց ընդունել, որովհետև տղան ոչ մի ազգական, բարեկամ կամ պաշտպան-խնամակալ չունի, հետևաբար և զուրկ է ապրուստի միջոցներից։ Տղան 13 տարեկան է, անուն-ազգանունն է Հայկ Աստուածատրեան։ Խնդրում է բարեգործ անձանց իրան որդեգրել, որպէսզի կարողանայ ուսումը շարունակել։ Բարեգործները կարող են տղային տեսնել այս հասցէով. Желѣзный рядъ, Գ. Բայանդուրեանի խանութ, հարցնել գրավաճառ Աստուր Պօղոսեանին։

◆ Կիլօվօդսկի բոլոր մսավաճառները գործադուլ են յայտարարել, որովհետև մսի սակագինը մերժվել է բարձրացնել։

◆ Կարսի շրջանի Ջաքէլ գիւղացի Հասան-Ալի-օղլին յայտնեց ոստիկանութեանը, որ փետրվարի 11-ին Թիֆլիսի կայարանում, երբ նա ուզում էր գնացք նստել Կարս գնալու համար, խուճապի ժամանակ նրա գրպանից անյայտ չարագործները հանել են 500 րուբլի։

◆ Փետրվարի 12-ին ոստիկաններից մէկը գտաւ Արագվինսկի փողոցում 7-ամսեայ մի մանուկ, որը ուղարկվեց Օլգինսկի ապաստարան։

◆ Մօսկօվսկայա փողոցի № 12 տանը, ամսիս 12-ին, նոյն տանն ապրող Մարիա Կօլինան, 32 տարեկան, իրան կենդանութիւնից զրկելու նպատակով, ընդունեց քացախի ոգի (эссенція) և ուղարկվեց Միքայէլեան հիւանդանոց։ Նրա կեանքին վտանգ չէ սպառնում։

◆ Փետրվարի 12-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին, Մուխրանեան փողոցով անցնող պարականապատակ Հաջի-Կաֆար-օղլիի վրա յարձակվեցին 3 անյայտ չարագործներ, որոնք թալանելով նրան տարան 2 ր. կանխիկ դրամ և 15 ր. արժեցող ժամացոյց, սպառնալով դանակներով։ Ոստիկանութեանը աջողվեց ձերբակալել յանցագործներին, որոնք են Արշակ Մարանեան, Արամ Տէր-Գրիգորեան և Եգոր Ղազարեան։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Բագու, 10 փետրվարի

«Մշակի» այս տարվայ № 11-ի առաջնորդողի այն առաջարկութեան թէ՝ հետաքրքրութիւնը թելադրում է, որ գործին գլուխ կանգնած մարդիկ պարզեն, թէ ինչ վիճակի մէջ է Շուշի-Եւլախեան գծի իրագործութեան խնդիրը, Սարուխանեան-Կուբինսկի Ընկերութեան գրասենեակը սրանով յայտնում է, որ ինքը պատրաստ է պարզելու հասարակութեան առաջ այդ խնդիրը Ընկերութեան հիմնադիր Մ. Սարուխանեանի Պետերբուրգից վերադառնալուց յետոյ, ուր նա գնացել էր այդ գործով և այժմ դեռ գտնվում է այնտեղ։

Հէնց այդ ուշանալն էր պատճառ, որ գրասենեակս մինչև այսօր անպատասխան թողեց խմբագրութեանդ առաջարկութիւնը։

Կառավարիչ գրասենեակի
Հ. Տէր-Առաքելեան

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

◆ Ռուսական և անգլիական կառավարութիւնները պարսից արտաքին գործերի մինիստրին յանձնեցին նոր նոտա, որով Պարսկաստանը յիշեալ երկու պետութիւններից ստանալու է 200,000 ֆունտ ստերլինգ փոխառութիւն։ Փոխառութեան երաշխաւորութիւն ծառայելու են հիւսիսային և հարաւային մաքսատների եկամուտները։ Դրամը ծախսվելու է գլխաւոր գանձապետի կարգադրութեամբ և ռուսաց ու անգլիական դեսպանների գիտութեամբ։ Պարսկաստանը պարտաւորվում է արձակել բոլոր ֆէդայիներին և անկանոն զօրքերն ու կրճատել մշտական զօրքի թիւը։ Ներքին կարգ ու կանոնի վրա հսկելու են շվէդացի հրահանգիչների կազմակերպած ժանդարմերիան և ռուս օֆիցերների հրամանատարութեան տակ նշանակված պարսիկ կօզակները, որոնց թիւը մեծացված է։

◆ Ռուսաստանը և Անգլիան երկու միլիոն փոխառութիւն են տալիս Պարսկաստանին հետևեալ պայմաններով. 1) Փոխառութեան ամբողջ գումարը գնալու է կօզակների զօրամասի ուժեղացման վրա, որ լինելու է ռուս օֆիցերների հրամանատարութեան ներքոյ, և յատուկ ժանդարմերիա կազմակերպելու վրա։ 2) Մաքսերի վրա հսկելու են ռուսական և մեծ-բրիտանական միսիաները։ 3) Հէնց որ էկս-շահը կը մեկնէ Պարսկաստանից, բոլոր ֆէդայիները հեռացվելու են զօրքի և պաշտօնական հաստատութիւնների միջից։ 4) Պարսից կաբինէտը իր քաղաքականութիւնը պէտք է համակերպէ անգլօ-ռուսական պայմանագրի հետ։

◆ Ռուսաց զօրամասից առանձին խմբեր մնալու են Բաշտում, Էնզէլիում և Խոյում, մինչև որ Հիւսիսային Պարսկաստանում տիրէ մշտական խաղաղութիւն։ Ղազվինից արդէն զօրքերը դուրս են գալիս։

◆ Չը նայած որ Եփրեմը գլխաթափ արեց և կալանաւորեց Էմիր Մօֆախամի բոլոր ձիաւորներին, բայց և այնպէս նա շատ դժգոհ է իր այդ արշաւանքից. «Երբէք ես դեռ չեմ ունեցել այդօրինակ անաջող, ամօթալի արշաւանք», — յայտնել է Եփրեմը «Р. Сл.»-ի թղթակցին։

◆ Պարսից կառավարութիւնը ձեռնարկել է քննել անգլօ-ռուսական նոր նոտան։ Կառավարութիւնը դէմ է էկսշահին նշանակված կենսաթոշակի գումարին, որը, նրա կարծիքով, պէտք է կիսել։

◆ Թէհրանում գործադուլ արին ներքին գործերի մինիստրութեան պաշտօնեաները՝ ռոճիկները չը ստանալու պատճառով։

◆ Հակառակ Պարիզից ստացվող լուրերի, «Berl. Tag.»-ը հաւատացնում է, թէ աւստրո-ռուսական բանակցութիւնների ընթացքը խոստանում է նշանաւոր փոխադարձ օգուտներ երկու կողմերին և բարելաւում երկուստեք յարաբերութիւնների երկար ժամանակով։

◆ Պետերբուրգի դիւանագիտական շրջաններում յոյս ունեն, որ աւստրիական արտաքին գործերի մինիստր Բէրխտոլդ Բալկանների վերաբերմամբ կը վարէ աւելի մեղմ քաղաքականութիւն, քան իր նախորդ Էրենտալն էր վարում։ Ասում են, որ Բէրխտոլդը նոյնիսկ միասին է գործելու Ռուսաստանի հետ Մերձաւոր Արևելքում։

◆ Կ. Պոլսում միջադէպ ծագեց քաղաքային ինքնավարութեան, հայոց պատրիարքարանի և իտալական գաղութի միջև, որովհետև քաղ. վարչութիւնը էլեքտրաքարշի համար ուզում է գրաւել հայոց գերեզմանատան մի մասը և իտալական ս. Անտոնիա եկեղեցին քանդել։

◆ Վարշավայի երկաթուղային ապրանքապահ կայարանում գտնվեց իբրև ուրիշների մի արկղ, որի մէջ կային 140,000 րուբլու արժեթղթեր և այլ թանգագին իրեր։ Թէ ով է ուղարկել և որտեղից, ինչպէս նաև՝ ով պէտք է ստանար յիշեալ «ապրանքը», յայտնի չէ։

◆ Վճռելով բանալ Ռոստովում Դ./վ. բժշկական ֆակուլտէտ, ռուսաց մինիստրական խորհուրդը վախենում է բանալ համալսարանական հիմնարկութիւն Կովկասում, որովհետև, կաբինէտի կարծիքով, դա սուր կերպարանք կը տայ քաղաքական ագիտացիային Կովկասում։ Այդ պատճառով էլ Թիֆլիսում համալսարան բանալու հարցի լուծումը լինելու է Կովկասի Փոխարքայ կոմս Ի. Ի. Վօրօնցօվ-Դաշկօվի ներկայութեամբ, որի Պետերբուրգ գնալը նախատեսվում է առաջիկայ գարնանը։

◆ Նախիջևանում Դ./վ. սպանել են Ռոստովի Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան նախագահ Ս. Պոլուզեանին։ Ոստիկանութեանը աջողվեց ձերբակալել մարդասպաններին։

◆ Փետրվ. 6-ին Շուշում կատարվել են երեկոյեան ժամը 5-ից մի շարք խուզարկութիւններ։

◆ Բագւում նահանգական դատարանը $1\frac{1}{2}$ տարով բանտարկութեան դատապարտեց միլիօնատէրեր Հաջինսկիներին նրա համար, որ կեղծ ընկալագրերով պետական գանձարանից ստացել էին երկու հրեաների իբրև պահ դրած 4000 րուբլին։ Դատապարտվածները դատավճռից յետոյ անմիջապէս կալանաւորվեցին։

◆ Իւանշիկայը Սուննեացսէնի հետ համաձայնելով կարգադրեց զօրքեր ուղարկել Տիբէթ՝ լամաներին հպատակեցնելու և դալայ-լամայի իրաւունքները սահմանափակելու համար։

◆ Պեկինում խօսում են յամառութեամբ, թէ երբ Իւանշիկայը ամեն կերպ աշխատում է հանել դիկտատօրութեան։ Այդ առիթով նա գաղտնի բանակցութիւններ է վարում Ամերիկայի, Անգլիայի և Գերմանիայի ներկայացուցիչների հետ։ Հանրապետականները՝ իրազեկ եղած այդ մասին, զօրքերը պահում են կազմ-պատրաստ։

◆ Պեկինից մեծ քանակութեամբ զօրքեր մեկնեցին Մոնղոլիա։

✦ Պէկինից հեռագրում են, որ Ռուսաստանը, երբ թէ, Գերմանիայի ազդեցութեան տակ, հրաժարվում է ակտիվ քայլեր անելուց Մօնգոլիայում, վճռելով պահել իր ազդեցութիւնը միայն Ուրգի շրջանում և Արևելեան Մօնգոլիայում։

✦ Եապօնիան, օգտվելով չինական նոր կազմի անկերպարան վիճակից, իր կողմից գեն.-նահանգապետ կարգեց Մուկդէն քաղաքում։

✦ Բօլգարները պատրաստվում են ապստամբութեան։ Թիւրքիան սահմանագլխում կենտրօնացրել է մեծ քանակութեամբ զօրք։ «Р. Сл.»-ին Կ. Պօլսից հեռագրում են, որ Թիւրքերը սկսել են կոտորել բօլգարներին Մօնաստիրի վիլայէթում։

✦ Թիւրքիան կատարում է նոր զօրաժողով։ Զէնքի են կանչվում 60,000 մարդ։

✦ Թիւրքիան մեծ պետութիւններին կրկին սպառնաց, որ եթէ Իտալիան պատերազմական գործողութիւնները կը տարածէ Եւրոպական Թիւրքիայի վրա, այն ժամանակ Թիւրքիան ականներ կը դնէ Դարդանէլում և կաքսորէ բոլոր իտալացիներին։

✦ Տրիպօլիսում Թիւրք զօրքերի մէջ ծաղիկը և խօլերան ահագին թւով զոհեր են կլանում։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ.

11 փետրվարի

ՌԻԳԱ։ «Ֆէնիքս» գործարանում հրդեհը պատճառեց 300,000 րուբլու վնաս։

ՊՕ։ Օդագնաց Դիւկրնօն ընկաւ 150 մետր բարձրութիւնից և մեռաւ։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Պետական Խորհուրդը ընդունեց քրոջ բաժինը ժառանգական անշարժ կայքում եղբօր 7-րդ բաժնի հաւասար։

Բանտային գլխաւոր վարչութիւնը որոշեց կատարել բանտային ազգաբնակութեան միօրեայ վիճակագրութիւն։

Ճան. հաղորդակցութեան մինիստրութիւնը մայիսի 15-ից սահմանում է շաբաթը երկու անգամ արագ ուղղակի գնացքներ Ռօստով—Եկատէրինօսլաւ—Վարշավա, երբև նախաձեռնութիւն Ռօստով—Վարշավա—Բերլին—Պարիզ արագ գնացքի։

Բիւջէտային մասնաժողովը աւարտեց նախահաշւի եկամտային մասը՝ սովորական եկամուտները հաշված են 2,896,519,261 ր., արտակարգ եկամուտները 5,400,000 ր.։ Բիւջէտային մասնաժողովի նախագահի ասելով՝ նախահաշիւը գումարվելու է 50 միլիօն եկամուտների յաւելումով։

Երկրագործութեան գլխաւոր վարչութիւնը Դումային օրինագիծ ներկայացրեց յատկացնելու 230,000 ր. Թուրքեստանում և Կովկասում բամբակագործութիւնը զարգացնելու ձեռնարկութիւնների համար։

Անձի անձեռնմխելիութեան օրինագիծը քննող մասնաժողովը ընդունեց երրորդ, չորրորդ և հինգերորդ յօդուածները Մէյէնդօրֆի ուղղումներով, որոնց համաձայն՝ սահմանափակվում են ոստիկանութեան իրաւունքները ձերբակալումների ժամանակ քրէական դատավարութեան կանօնադրութեան շրջանակներով։

Պետական պաշտպանութեան մասնաժողովը ընդունեց հայրենական պատերազմի հարիւրամեայ յօբելեանը տօնելու համար յատկացված գումարները։

ԲԵՐԼԻՆ։ Կայսրուհին բացեց այն ցուցահանդէսը, որ կոչվում է «Կինը տանը և արհեստակցական գործունէութեան մէջ»։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Սալօնիկ հասաւ ռուսաց ատեւրա-արդիւնաբերական խումբը։

ՎԵՍՏԿԱ։ Մի գործարանում գտնվեց սօցիալ-յեղափոխականների գաղտնի տպարան. կալանաւորվեցին 8 մարդ։

ՊՕՏՍԴԱՄ։ Երէկ և այսօր ունտէր-օֆիցէրների դպրոցում թունաւորման նշաններով հիւանդացան 150 հոգի։ Հիւանդութիւնը թեթև տեսակի է։

ՆՕՎՕՉԵՐԿԱՍԿ։ Մեչետինսկայա և Կագօմլիցկայա կայարանների միջև պօստի վրա անյայտ մարդիկ յարձակվել են և յափշտակել 6000 րուբլի, սպանելով կառապանին և պօստատարին։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Առևտրի մինիստրի նախագահութեամբ գործող յատուկ մասնաժողովը ցանկալի գտաւ հաստատել Ռուսաստանում առևտրա-արդիւնաբերական պալատներ։

12 փետրվարի

ՇՏՈՒՏԳԱՐԴՏ։ Ֆիշլինգէն գիւղում ջրաղացի հրդեհի ժամանակ այրվեցին ջրաղացպանը, սրա կինը և չորս երեխաներ։

ՄՕՍԿՎԱ։ Համազգային մրցանակը ստացաւ Վօրօնցօվ-Դաշկօվի «Ջեներալ Էչը» անցնելով 4 րօպէ ու 36,2 վայրկեանում։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ե. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

№ 4711. ՄԱԶԵՐԻ ՆԵՐԿ

Ընկուզեայ էկստրակտից

Ներկում է մազերը արագ և հիմնաւոր, նայած ցանկութեան, քնքոյշ շիկագոյնից սկսած մինչև կատարեալ սևը։ Անվնասակար լինելը երաշխաւորված է։ Մի սրուակը 1 ր. 20 կ.։ Մեծադիրը 2 րուբ.։

Պարֆիւմէրիա № 4711 Ֆերդ. Միւլգենս

Մատակ. Նորին Մեծութ. Ռուսաց Բարձր Դրան

ԿՕԼՆ Ռ. վ. ● ՌԻԳԱ հիմնված 1792 թ.

(М. 28759/28782) 7—3

ԸՆԾԱՅ ԶԱՏԿԻ ԱՌԻԹՈՎ!

Կեանքի մէջ մի անգամ! խօսք ՍԻՒՐՊՐԻԶ

600 ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ ՄԻԱՅՆ 3 Ր. 90 Կ.

1) Տրիկօ «Ֆրանցիա», 4¼ արշ., տղամարդկանց ամբողջ զգեստացու։
2) Մի զոյգ էլեգանտ ականջօղեր ամերիկ. ոսկուց՝ կեղծ ադամանդներով կամ թանգ. քարերով զարդարված։
3) Կանացի շքեղ մատանի՝ թանգ. քարով։
4) Տղամ. էլեգանտ շղթայ ամերիկ. ոսկուց։
5) Հրաշալի ծխափող (մունդշտուկ) եանտարից։
6) Կանացի հրաշալի մանեակ բազմաթիւ մարգարիտներով և պատենտային փականով։
7) Տղամ. էլեգ. քորոց հալստուխի համար՝ մարգարտով կամ թանգ քարով։
8) Կանացի հրաշալի բրօշ՝ զարդարված կեղծ ադամանդներով։
9) Տղամ. հրաշալի մատանի՝ զարդարված թանգ քարերով։
10) Նաև 590 հետաքրքր. և օգտ. առարկաներ։ Բոլոր 600 առարկ. համար, հաշւած նաև կօստիւմը, առնում ենք 3 ր. 90 կ. (կօստիւմը առանձին՝ արժէ այդ գինը)։

Ուղարկում ենք պօստով, վերադիր վճ., առանց կանխավճ.։ Ճանապարհածախքը 55 կօպ.։ Երեք և աւելի զարնիտուր պահանջելուց՝ ճանապարհածախքը ֆիրմայի հաշւին։ Առանց ռիսկի. չը հաւանած դէպքում յետ ենք վերցնում և փողը լրիւ վերադարձնում։

Հասցէն՝ И. Г. Розенталь, г. Лодзь, почт. ящ. 14. № 21.

(4,9,14) (Л. 5) 4—4

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

Հիմնված 1880 թ.

(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

«606»-Ի ՆԵՐՍՐՍԿՈՒՄ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ՝ 11—12 Ժ.

Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան վեներական (սիֆիլիս) հ.։
Բ. Գ. ԱՂԱՍԱՐԵԱՆ—1—2 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.։
Կ. Մ. ՉԻԿՕՎԱՆԻ—9½—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան կանանց և երեխայոց հ.։
Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։
Մ Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներական վիրաբուժութեան և միզասեռ. հ.։
Գ. Յ. ԳՈՒՐԳԷՆՕՎ—12—1 ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։
Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։
Ի. Ա. ՖՐԱՆԿ—9—2 ժ. ատամների բուժումն, լցնելը (պլօմբա) և արհեստական ատ.։

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ՝

Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—6—7 ժ.։
Ի. Ա. ՖՐԱՆԿ—5—7 ժ.։

Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

1. 0—15

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Տ. ԳԷՈՐԳԲԷԳԵԱՆ

Աչքի հիւանդութիւններ

Առաւօտեան ժամը 10—1.
Երեկոյեան ժամը 5—7.
Վելեամինօվսկայա փողոց, № 8.
(Կ. Հ.) 416. 100—79

ԲԺԻՇԿ

Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

Մասնագէտ սիֆիլիս (606), միզասեռական վեներական և կաշուի հիւանդութիւնների։ Էլէկտրաբուժութիւն։

Ընդունե- (12½—2 ժ. ցերեկվայ։
լութիւնը (5—7 ժ. երեկոյեան։
ամեն օր (Կանանց համար՝ 2—3 ժ. ցեր.

Սօլօլակ, Բէբուտօվսկայա, № 33 (անկիւն Պասկէվիչի փողոցի)։ Տէլէֆօն № 1175.

(Ե. Հ.Կ.) 888. 100—66

ԲԺԻՇԿ

Յ. ՄԵԼԻՔ-ՆՈՒԲԱՐԵԱՆ

(ՏԷՐ-ՄՈՎՍԻՍԵԱՆ)

Ներքին և երեխայոց հիւանդութիւններ

(Մասնագէտ. ԹՈՔԵՐԻ հիւանդութիւններ)

Ընդունե- (առաւօտեան ժ. 12—1-ը։
լութիւնը (երեկոյեան ժ. 4—6-ը։
Բէբուտօվսկայա, № 66.

(Շ.Ե.) 130. 100—71

КАКАО ВАНЪ ГУТЕНЪ

НАСТОЯЩІЙ только съ такой маркой

GARANTI NE CONTENIR QUE DU CACAO SOLUBLE ET DE PREMIER CHOIX ET LE POIDS NET

ОСТЕРЕГАЙТЕСЬ ПОДДѢЛОКЪ!

Главный складъ у Торговаго Дома Гебертъ фонъ ШВАРЦТАЛЬ и К°, Одесса.

(М. 466890) 8—3

Սուրբ Սարգիս եկեղեցու համար հարկաւոր են.
1) Երկու հմուտ տիրացու, 2) Մէկ զրագէտ մոմավաճառ և 3) Մէկ ռուսերէն իմացող ղօնապան։

Ցանկալի է որ խնդրատուները լինեն աւանդ ընտանիքների։

Դիմել նոյն եկեղեցու հոգաբարձութեան։

(Ե.Հ.) 91. 2—1

ՏՐՎՈՒՄ ԵՆ

վարձով մի գինետուն և նկուղներ՝ պարանքներ պահելու համար, մօտաւորապէս 70 քառ. սաժ. մեծութ.։ Հասցէն՝ Վիննի շարքեր, № 13, Սիօնի տաճարին մօտ. հարցնել ղօնապան Ալէքսին։ Նոյն տեղը վաճառվում են համարացոյց (нумераторъ) հիւրանոցների համար, նաև մի ինքնաեռ։

(Օ. Մ.) 77. 3—3

Լ. Լնալէճի լաբօրատօրիայի
Օրլէան քաղաքում (Ֆրանսիա)
ՅՕԴԻՐԻՆ բժիշկ ԴԷՇԱՆԻ
(Iodhyrine du d-r Deschamp)
Շատ ընդունված միջոց

ՃԱՂԱՆԱԼՈՒ ԴԷՄ

որ խորհուրդ են տալիս բժիշկները, փաստեր հետեւանքներով։ Բժշկապետ Դէշանի Յօդիրինը նշանաւոր միջոց է համարվում ճարպութեան դէմ. նրա աջող ներգործութիւնը նկատվում է հէնց բժշկութեան սկզբում։

Բժշկապետ Դէշանի Յօդիրինը բոլորովին անվնաս է օրգանիզմի համար։

Հեռացնում է ճարպութիւնը ստուգապէս շատ կարճ ժամանակամիջոցում։

Արկղիկը, որ պարունակում է 60 գեղահատ, արժէ 4 ր. 25 կօպ.։

Ծախվում է բոլոր դեղատներում և դեղատնային խանութներում։

Ընդհանուր ներկայացուց. Ռուսաստանում Торг. Домъ Люксембургъ и К-о, Варшава, Журавья, 40.

(15,30) (В. 3402) 10—3

ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՃԱՂ ՄԱՐԴԻԿԸ

ՈՐՊԷՍԶԻ ՆԻՀԱՐԵՆ,

գործ են ածում միակ փորձված «Դ-ր Մարկօնի դեղափոշին»։ Չը պէտք է փորձեր անել զանազան անյայտ և ռեկլամի առարկայ դեղերի հետ, որոնք վնասում են առողջութեանը և չեն հետազօտված գիտութեան կողմից։

Դ-ր Մարկօնի դեղափոշին միշտ օգնում է և երբէք վնաս չէ առաջացնում։ Նա գովաբանված է գիտութեան ներկայացուցիչների կողմից։

Ծախվում է Ռուսաստանի բոլոր դեղատներում և դեղատնային խանութներում։

Իսկականը միայն «Ֆակիր Ընկ. Բեռլինում» ֆաբր. մարկայով, որ գտնվում է իւրաքանչիւր արկղիկի վրա։

Արկղիկի՝ մի ամիս բաւականացող՝ գինը 3 ր., երբեակ մեծութեանը՝ 7 րուբ.։

Գլխաւոր պահեստը ամբողջ Ռուսաստանի համար. МОСКВА. Е. БЕВЕРЪ. Покровка, д. Арбатскихъ.

(Ե.) (М. 488975) 10—8

ՁՐԻ ԳԻԼԶԱՆԵՐ

ՁՐԻ ԳԻԼԶԱՆԵՐ
ՄԷԿ ՓՈԽՏ
ԾԽԵԼՈՒ ԹՂԹԻ ՏՈՒՓԵՐԻՆ,
I և II տեսակի,
ԱԿՑԻՕՆ. ԸՆԿ.
«ՍՆԴ»
ֆաբրիկան տալիս է
ԹՂԹԻ ՏՈՒՓԵՐԻ
500 ԿԱՏՈՒ
ՓԱՐՈՒԻ.
Ֆաբր. խանութը Դվօրցօվայա փող. վրա
Վերջ Ազնվ. շենքում։
ՁՐԻ ԳԻԼԶԱՆԵՐ

Ս Դ Ղ Ո Ծ Ղ Կ Ե Վ Ս Ճ

(Շ. Ե.) 84. 5—2

ԱԿՑԻՕՆԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԼԱԲՈՐԱՏՕՐԻԱ"

(Հիմնված 1860 թ.)

Իզմայլօվսկի պր., № 27.

ՈՍԿԷ ՄԵԴԱԼ, ՊԱՐԻԶ 1900 Թ.

Օ-ԴԷ-ԿՕԼՕՆ ԿՐԿՆԱԿԻ
Օ-ԴԷ-ԿՕԼՕՆ ԵՌԱԿԻ
Օ-ԴԷ-ԿՕԼՕՆ № 4 (ԷԿՍՏՐԱԿՏ)

= Առաւելը ըստ յատկութեան: = Ծախվում է ամենուրեք: =

«Ս.-Պետերբուրգի Քիմիական Լաբօրատօրիա» Ընկ. խնդրում է, ի նկատի ունենալով կրկնվող կեղծիքները, առանձին ուշադրութիւն դարձնել ֆիրմայի անուան վրա, որ բաղկացած է միայն երեք խօսքից՝ «Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԼԱԲՕՐԱՏՕՐԻԱ», և Ընկ. մարկայի վրա, որ ներկայացնում է ՊԵՏՐՈՍ ՄԵԾԻ արձանը՝ Պետերբուրգի Սենատսկի հրապարակում։

Գլխաւոր պահեստը. Кавказское Т-во Торговли Аптекарскими Товарами—Тифлисъ, Баку, Батумъ.

(15) 4—2

ОТКРЫТА ПОДПИСКА на 1912 г. (23-й г. изд.) Подписной годъ считается съ 1-го ноября 1911 г. по 1-е ноября 1912 г.

Природа и Люди

Журналъ «Природа и Люди» Мин. Нар. Просвѣщ. допущенъ въ учительск. библіотеки низшихъ учебныхъ заведеній, въ ученическ. библіотеки средн. учебн. зав. и город. училищъ, въ безпл. народн. читальни и библіотеки.

52 №№ художественно-иллюстрированнаго журнала.

Романы, повѣсти и разсказы. Живописн. путешествія по всѣмъ частямъ свѣта. Описанія чудесъ и явленій природы. Очерки по всѣмъ отраслямъ знанія. Новѣйшія открытія и изобрѣтенія. Бесѣды по медицинѣ и гигіенѣ. Спортъ во всѣ времена года. Конкурсы и разнообр. задачи на преміи и т. п.

БЕЗПЛАТНЫЯ ПРИЛОЖЕНІЯ: абонементъ № 1, или № 2, или № 3, по выбору г.г. подписчиковъ:

Абонементъ № 1

40 КНИГЪ 8.000 страницъ богато иллюстрированнаго полнаго собранія романовъ безсмертнаго французскаго писателя

А. ДЮМА

Подъ редакціей П. В. БЫКОВА.

Едва ли существуетъ уголокъ цивилизованнаго міра, гдѣ бы не знали и не любили этого короля французскихъ романистовъ. Однако, на русскомъ языкѣ до сихъ поръ не было полнаго собранія его произведеній. Нѣкоторые романы его никогда не переводились на русскій языкъ. Наше изданіе тѣмъ болѣе цѣнно, что въ немъ будетъ помѣщено свыше

1.000 иллюстрацій.

Такимъ образомъ, наше изданіе является ЕДИНСТВЕННЫМЪ полнымъ, роскошно иллюстрированнымъ.

40 КНИГЪ полн. собранія романовъ Дюма (первая половина) будутъ заключ. слѣд. произведенія: Тайный заговоръ.—Ущелье діавола.—Графъ Монте-Кристо.—Приключенія Джона Девиса.—Три мушкетера.—Двадцать лѣтъ спустя.—Виконтъ де-Бражелонъ.—Женская война.—Черный тюльпанъ или плѣнникъ Левенштейнскаго замка.—За королеву (Шевалье д'Арманталь).—Ожерелье королевы.—Тысяча и одинъ призракъ.—Калабрійскіе бандиты.—Анжъ Питу.—Невѣста республиканца.—Вѣрность до гроба.—Путешествіе Пайо.—Мюратъ.—Петръ Жестокій.—Приключенія Маріона.

Остальныя 40 книгъ полнаго собранія сочиненій Дюма будутъ даны въ 1913-мъ году.

Абонементъ № 2

24 КНИГИ 4,800 стр. ПОЛНОЕ ИЛЛЮСТРИР. СОБРАНІЕ РОМАНОВЪ ЗНАМЕНИТАГО ПИСАТЕЛЯ-МОРЯКА

КАПИТАНА МАРРІЭТА

Морской офицеръ.—Королевская собственность.—Приключенія Якова Вѣрнаго.—Іафетъ въ поискахъ отца.—Три яхты.—Мичманъ Изи.—Многосказочный паша.—Браконьеръ.—Корабль-призракъ.—Приключенія собаки.—Кораблекрушеніе въ Великомъ океанѣ.—Сто лѣтъ назадъ.—Приключенія въ Африкѣ.—Канадскіе поселенцы.—Приключенія Віолэ въ Калифорніи и Техасѣ.—Маленькій дикарь.—Приключенія Симпля.—Пиратъ, и друг.

12 КНИГЪ 2.600 ст. ХУДОЖЕСТВ. ЛИТЕРАТУР. ЕЖЕМѢСЯЧНИКА

МІРЪ ПРИКЛЮЧЕНІЙ

Въ «Мірѣ Приключеній» помѣщаются новѣйшія произведенія русской и иностранной литературы: интереснѣйшіе, богато иллюстрированные романы, повѣсти и разсказы. Въ 1912 г. будутъ помѣщены, между прочимъ, слѣд. произведенія: Въ горахъ Дауріи. Ром. изъ жизни русскихъ золотоискателей. П. Бѣлецкаго.—Шакалы пустыни. М. Первухина.—Казачьи могилы. Ѳ. Тютчева.—Отрава. М. Алазанцева.—«Бенита», ром. Райдера Хаггарда.—Аэропланъ-привидѣніе, ром. Поля д'Ивуа.—До чего они дошли. Разск. семи авторовъ.—Башня молчанія. В. Пигуда.—Золотые слитки. М. Пембертона.—Корабль сокровищъ. О. Холля.—Наперегонки съ солнцемъ. Л. Мидъ.

5 КНИГЪ свыше 400 иллюстр. РОСКОШНО ИЛЛЮСТРИР. = СОЧИНЕНІЯ =

ЗЕМЛЯ ДО ПОЯВЛЕНІЯ ЧЕЛОВѢКА

Профессора І. ВАЛЬТЕРА.

Живописная исторія нашей планеты и жизни на ней, начиная съ отдаленныхъ глубинъ сѣдой древности.

Абонементъ № 3

12 КНИГЪ около 2,500 стр. ПОЛНОЕ СОБРАНІЕ — СОЧИНЕНІЙ — ГЕНІАЛЬНАГО КРИТИКА

Н. А. ДОБРОЛЮБОВА

съ портретомъ автора и біографическ. очеркомъ.

Н. А. Добролюбовъ принадлежитъ къ тѣмъ любимцамъ судьбы, произведенія которыхъ на многіе десятки и сотни лѣтъ переживаютъ своихъ творцовъ, не утрачивая современности. Являясь блестящимъ представителемъ эпохи славнаго умственнаго движенія, какое когда-либо переживало наше отечество, Н. А. Добролюбовъ пользуется широкой популярностью, особенно среди молодежи. Его сочиненія должны быть настольными книгами каждаго интеллигентнаго читателя.

6 КНИГЪ 680 стран. больш. форм. БОГАТО ИЛЛЮСТРИРОВ. = ИСТОРІИ =

ПЕТРА ВЕЛИКАГО

Сочиненіе всемірно-извѣстнаго профессора русской исторіи А. Г. БРИКНЕРА.

Сочиненіе профессора Брикнера представляетъ громадный вкладъ въ литературу, оцѣненный по достоинству и у насъ, и заграницей.

5 КНИГЪ свыше 400 иллюстр. РОСКОШНО ИЛЛЮСТРИР. = СОЧИНЕНІЯ =

ЗЕМЛЯ ДО ПОЯВЛЕНІЯ ЧЕЛОВѢКА

Исторія земли и жизни.

Профессора І. Вальтера.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА: На 52 №№ журнала „Природа и Люди" съ безплатн. приложеніемъ одного изъ трехъ абонементовъ (по выбору гг. подписчиковъ) 6 РУБ. ВЪ ГОДЪ безъ доставки и пересылки. 7 РУБ. ВЪ ГОДЪ съ доставкой и пересылкой.

АЗСРОЧКА ДОПУСКАЕТСЯ: при подпискѣ 3 руб., къ 1 апрѣля 2 руб. и къ 1 іюля остальные. Или въ теченіе первыхъ 7 мѣсяцевъ, начиная съ ноября, по 1 руб.

ЖЕЛАЮЩІЕ МОГУТЪ одновременно съ подпиской на любой абонементъ, СВЕРХЪ ТОГО, получать, по своему выбору, любыя приложенія изъ другихъ абонементовъ, но за особую доплату, а именно: Соч. Марріэта въ 24 кн. за доплату 3 р. 20 коп. «Міръ Прикл.»—за 1 р. 80 к. «Земля до появл. челов.»—за 1 р. 60 к. Соч. Н. Добролюбова—за 2 р. 80 к. «Исторія Петра Вел.»—за 2 р. 40 к. 40 кн. «Соч. А. Дюма»—5 р. 20 к.

РАЗСРОЧКА ЗА ДОПЛАТНЫЯ ПРИЛОЖЕНІЯ допускается на слѣдующихъ условіяхъ: при выпискѣ на сумму до 3 руб., слѣдуетъ уплатить при подпискѣ не менѣе одного рубля. При выпискѣ на сумму болѣе 3 руб., слѣдуетъ уплатить при подпискѣ не менѣе 2 руб.

Главная Контора: С.-Петербургъ, Стремянная, 12, собств. д. Изд. П. П. Сойкинъ.

89. 3—1

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовская улица, домъ казенный.